אתנחתא

בשבע 835, ל' באדר א' תשע"ט, 7.3.19

מרים ארן ראיינה אנשים שנישאו בשנית, וגילתה שבפרק ב' אין כללים, למעט כלל אחד: הילדים והשכנים צריכים לפרגן יותר
// שרה פני עוזרי

מה הם ראשי התיבות של חודש אדר, מה משמח במיוחד את נשות ישראל, ומה הרווח של דאעש מחגיגות פורים
// דביר שרייבר

צילום: לירון מולדובן

בקצה השדה

פורצי גדר או פורצי דרך? רבני ורבניות 'בית הלל' מותחים את גבולות האורתודוקסיה בפסקי הלכה מערערי מוסכמות. הרב מאיר נהוראי מנווט בין הדעות השונות בארגון שבראשותו, ומקפיד שהפסקים שמתפרסמים מטעמו לא יחרגו מגבולות השולחן ערוך

// יוני רוטנברג

להושיט עזרה
לאלו שאין להם

עמותת "איש צדיק היה" מסייעת
ברכישת מזון וחיתולים לתינוקות ממשפחות נזקקות

תרמו עכשיו **מתנות לאביונים** לפעילות העמותה וסייעו למשפחות נזקקות הזקוקות לעזרה.

"איש צדיק היה" – עמותת חסד בנשיאות הרב חיים אידלס שליט"א המסייעת לנזקקים, לחולים ולקשישים. בין תחומי הפעילות: סיוע ברכישת מזון לתינוקות, עזרה לחולים ברכישת תרופות שאינן בסל הבריאות, תמיכה כספית במשפחות נזקקות ועוד.

תרמו עכשיו מתנות לאביונים 1-700-700-999
או היכנסו לאתר: www.ish-tsadik.org.il

ע.ר 580546158. התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46

8-15.3

HYUNDAY

באים, סוגרים. לפני החגים.

***3862**

קוד דגם	תיאור דגם	רמת האבזור הבטיחותי
481-203, 481-223, 481-243	KONA-Prestige 4x2, Prestige 4x4, Premium 4x4	7
481-242	KONA - Premium 4x2	6

דגם	צריכת דלק ממוצעת בליטרים ל-100 ק"מ*				דרגות זיהום אוויר
Kona 1.6 ל' 4x4	עירוני	8.0	בינעירוני	6.0	12
Kona 1.6 ל' 4x2	עירוני	6.9	בינעירוני	5.8	4

רמת בטיחות גבוהה 8 7 6 5 4 3 2 1 0 רמת בטיחות נמוכה

דרגת זיהום אוויר מרכב מנועי**

זיהום מירבי 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 זיהום מזערי

*נתוני היצרן, עפ"י בדיקת מעבדה. תקן EC 715/2007

**הדרגה מחושבת לפי תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת), התשס"ט 2009

ידידיה מאיר

לתגובות: yedidyameir@gmail.com

השטחיים נוהרים

על ההתנצלות המיותרת של יאיר לפיד ועל סטארט-אפ חדש בתחום השידוכים

1 השבוע יצאו לראשונה ראשי מפלגת כחול-לבן מגני התערוכה. למי שחשב שאולי בסיור בשטח, ברמת הגולן, סופסוף נשמע אותם עונים לשאלות או אפילו מעבירים מסר אותנטי בלי טלפרומפטר, חיכתה אכזבה. נכון, טלפרומפטר לא היה שם אבל גנץ, לפיד, בוגי ואשכנזי לא ענו לשאלות. רק הצהירו הצהרה משותפת.

מה ההצהרה? "לעולם לא נרד מרמת הגולן!", הם הכריזו שם קבל עם ועולם. וואו. איזו אג'נדה. איזה קו תקיף. ריד מיי ליפס. אבל רגע, האם זה בכלל על הפרק? יש לנו עם מי לדבר שם בסוריה? מישהו רוצה בכלל למסור את רמת הגולן? זה כזה כחול-לבן, ההצהרה הכאילו מרשימה הזאת. אין יותר ימין או שמאל - רק שואו מקושקש לפני הכול.

המפלגה הזאת מרתקת אותי, אבל ממש. אני עוקב אחרי כל סרטון וכל מסיבת עיתונאים, כל תגובה וכל סטטוס. היא מעניינת אותי לא רק בגלל שהיא צוברת בסקרים מנדטים בכמות כזאת ובמהירות כזאת שמאיימת לחולל כאן מהפך פוליטי. זו כבר התוצאה. מה שמסקרן אותי הוא השיטה, הדרך. מאיפה הגיעו התומכים? איך הגיעו? הרי חיברו כאן אנשים שונים בתכלית שבאמת אין ביניהם אידיאולוגיה משותפת - בהרבה סוגיות עקרוניות וחשובות הם אף חלוקים ראש בראש - והפכו אותם למפלגה טרנדית אחת, מתוך הנחה שיש בציבור מספיק אנשים שטחיים כדי להתלהב ממנה ולהצביע. ומה הקטע? שההנחה הזאת התבררה כנכונה. אכן יש מספיק אנשים כאלה. אולי אפילו יותר ממה שהעריכו.

2 גם למי שלא עוקב כמוני אחרי כחול-לבן, כדאי לשים לב אל רגע קטן ומכונן בקמפיין של מפלגת השקר הזאת. ושיהיה ברור: במילה שקר אני לא מתכוון חלילה להאשים את מנהיגי המפלגה במרמה או בשחיתות. בגדול, כולם שם אנשים הגונים. אני גם לא מזלזל בשנים הרבות שהקדישו ראשיה לבטחון ישראל (ולהגשת תוכניות טוק-שואו). שקר הכוונה זיוף, בלוף, אחיזת עיניים. בעצם, מה אני מחפש מילים כשמנהיג המעצמה החזקה בעולם העניק לנו אחת כזאת שכוללת את הכול: פייק.

זה קרה ביום ראשון השבוע. יאיר לפיד התייחס בעצרת בחירות בנס ציונה לשאלה של אישה מהקהל באשר למספר הקטן של נשים בצמרת מפלגתו. הוא הסביר כי הייצוג הנמוך יחסית של נשים במפלגה הוא "תוצאה של הדרך בה הורכבה בלילה אחד רשימת כחול-לבן, זה היה חיבור טכני". אחר כך הוא נתן את המועמדת אורנה ברביבאי כדוגמה: "יושבת פה אורנה ברביבאי, האלופה אורנה ברביבאי. קומי, אורנה, שיגידו לך שלום". ככל הנראה החליטה ברביבאי שלא לקום - ולפיד אמר: "לא רוצה לקום, אורנה. את רואה, יש מעט נשים, וגם הן לא ממושמעות, את מבינה? אומרים לה לקום, לא קמה...". ליתר ביטחון לפיד אפילו צחקק, כדי להבהיר שהוא אמר עכשיו בדיחה.

בעקבות פרסום הדברים קמה סערה קטנה. כלומר, כמה מפלגות שנלחמות על אותם קולות של כחול-לבן, ניצלו את המומנטום ותקפו אותו בפופוליסטיות. ואיך הגיב לפיד לתגובות חסרות הפרופורציה? תקף בחזרה? מה פתאום. תוך פחות משעה (!) הוא פרסם את ההודעה הבאה: "מתנצל בפני הנשים שנפגעו. זו הייתה בדיחה לא מוצלחת".

3 למה בעצם לפיד מיהר להודות באשמה ולהתנצל? למה הוא לא הסביר מה היה שם? הרי כל מי שראה את התיעוד ושמע את נימת הדברים הבין שהוא סתם צחק. לא צחק על נשים, אלא על דיבור שוביניסטי. לא נחשף כאן משהו נסתר מהתודעה שלו. זה היה מודע לגמרי. לפיד הרי לא מדבר ככה נגד נשים (אלא אם כן הן חלק מהגוש השחור שנקרא חרדים. אבל זה בסדר, זה מעולה. מותר חופשי חופשי להסית נגד חרדים. הוא עשה מזה קריירה). אז למה הוא התקפל ככה? שינסה להילחם על האמת שלו.

התשובה היא שלפיד יודע שבכחול-לבן הדבר הכי חמור שאתה יכול לעשות, הכי מסוכן, זה לומר אמירות שעלולות לחרוג מהקונצנזוס המדומיין של המפלגה. אמירות שיכולות פתאום לסדוק במשהו את התדמית היפה. הרי לכחול-לבן אין אג'נדה, אין באמת דרך (חוץ מלהפיל את נתניהו). המסה המרכזית של המנדטים הגיעה כידוע משתיקתו של גנץ. וגם עכשיו, לא צריך לעשות שום דבר מיוחד, רק להיות יפים ולשתוק. או מקסימום להצהיר בתוקף שלא נחזיר את רמת הגולן לסורים וגם לא את הכותל לירדנים. אבל זה ממש לא הזמן לאתגר את קהל הבוחרים בבדיחות חתרניות.

4 האמת, קצת ריחמתי השבוע על לפיד. פעמיים. פעם אחת על ההתנצלות הלא מוצדקת הזאת. הרי עד לפני כמה שנים הוא יכול היה לכתוב טור נהדר, מלא הומור, על שוביניזם, ונשים אפילו היו תולות את הטקסט על המקרר, ופתאום הוא צריך לגזור על עצמו צנוניות-גנצית.

ופעם שנייה ריחמתי עליו בגלל ההנמכה הדרמטית שהוא עובר בימים אלה. לפיד לא גבוה, זה לא סוד. אבל עד היום, כשהוא עמד ונאם, אפשר היה להניח על הרצפה ארגז ולעמוד עליו, או להנמיך את הפודיום. אבל מלפני שבועיים, מאז האחדות עם גנץ, הוא לא נמצא שם לבד. לצדו, בכל ההופעות הציבוריות החשובות, עומד מעכשיו אדם שלידו כל אחד נראה ננס.

תראו למשל את התמונה שצולמה השבוע בסיור ברמת הגולן. נכון, מעיל העור של לפיד יושב עליו לא רע ומעניק לו לוק ביטחוניסטי. לרגע שוכחים שהוא שירת ב'במחנה'. אבל הפוזיציה, המבט הזה מלמטה למעלה על גנץ. אוי, זה ממש קשה לצפייה.

עכשיו, תגידו, מה זה משנה? גבוה, נמוך, שמן, רזה. העיקר זה היכולות, החזון, הדרך. הו, אז כשמדובר במורשת כחול-לבן זה מאוד משנה. זה הכי משנה. זה המצע.

5 ועכשיו לחיים עצמם. קיבלתי השבוע מייל שכותרתו "מי יודע אם לעת כזאת הגעתי לרווקות". לכותב קוראים אבנר שאקי, הוא בן 33, תושב יד בנימין, עוסק בכתיבה ועריכת תוכן. לדעתי הוא מציע פה סטארט-אפ אמיתי.

"שלום ידידיה, אני רוצה לכתוב על מצוקת הרווקות, מצוקה של מאות אלפי אנשים בישראל, מכל המגזרים ותת-המגזרים, ואני בתוכם. אני רוצה לכתוב גם על הערבות ההדדית הפלאית שקיימת תדיר בעם ישראל.

"הרי יש בדורנו כמות אדירה ומבהילה של רווקים ורווקות. האחוזים גבוהים מאי פעם, וצער רב נגרם לרווקים הרבים ולאנשים הרוצים בטובתם. בד בבד, יש בדורנו כמות אדירה של אנשים טובים שרוצים ויכולים לעזור במיגור העניין. הבעיה הגדולה היא שהם לא יודעים איך. אני חושב שאולי מצאתי כלי חדש שיאפשר זאת. יום אחד, לא מזמן, הקב"ה שתל בי רעיון, שאני מאוד מאמין בו ומקווה שבכוחו לעזור בעניין זה:

"אני מדבר קודם כול על הקמת צוותים קטנים. מהו צוות? כמה חברים שרוכבים יחד על אופניים, למשל. או כמה אימהות לילדים בגן מסוים, חברים מהאוניברסיטה שלומדים לתואר משותף, צוות בחברת הייטק וכדומה. על חברי צוות שכזה לבחור רווק מסוים, ולקחת עליו אחריות.

לאחר שחברי הצוות בחרו את הרווק שלו הם רוצים לעזור, עליהם להיפגש איתו פעם אחת. בפגישה זו יעמיקו חברי הצוות את היכרותם עם הרווק (שכמובן צריך לרצות בכל העניין), וישתדלו לקלוט ממנו מה הוא מחפש. אחרי הפגישה הם יתחילו לעבוד.

הציפייה מחברי הצוות היא להשקיע, להיות יצירתיים, להתמסר, או במילים אחרות - להפוך את העולם כדי להציע לאותו רווק את ההצעות שהכי יתאימו לו. לדעתי מוטב למנות ראש צוות, שיהיה בקשר רציף עם הרווק, להעברת הצעות ועדכונים. חברי הצוות בהחלט יכולים לחפש מועמדים פוטנציאליים גם באתרי היכרויות, ברשתות החברתיות, בקבוצות ווטסאפ ייעודיות (יש רבות כאלה), דרך חברים, שכנים וכדומה. יגעת ולא מצאת - אל תאמין.

אחד היתרונות הגדולים במיזם הזה הוא המיקוד. לפעמים, מרוב עצים ורצון טוב לא רואים את היער. מיקוד הוא כוח. לכל חבר צוות יש רק רווק אחד בראש ולא שניים על העץ.

יתרון נוסף של המיזם הוא ידע ארגוני מצטבר. אם השידוך הראשון שיוצע לא יסתיים בחתונה, יוכלו חברי הצוות לשמוע מה לא עבד וכך לצבור ידע רלוונטי בנושא שיעזור להם להבא. בעתיד נוכל גם להעביר ידע בין הצוותים, כדי למקסם את הפעילות של כולם.

המיזם הזה מתאים לכל המגזרים והקהלים, בארץ וגם בחו"ל. רווקים רבים מקבלים הצעות לא מתאימות ולא קשורות, מסיבות רבות. צוות כזה לא רק יגדיל את כמות ההצעות אלא גם ישפר את האיכות וההתאמה שלהן.

אבל מעבר לזה, עצם זה שהרווקים יידעו שחושבים עליהם ושמשקיעים בשבילם - כבר יעשה להם טוב, ירומם אותם ויחזק אותם. מתוך כך הם יהיו שמחים יותר, וממילא בעלי סיכויים רבים יותר להתחתן. לאדם עצוב קשה יותר לצאת מבעיה שהוא שרוי בה.

נקודה חשובה נוספת: אני ממליץ לחגוג ובגדול את ההצלחות שיהיו למיזם בעזרת השם. אירוסין, חתונות, חינות - כל זה יכול לדרבן ולהעצים את כל העניין.

"אז מה עכשיו?", מסיים שאקי את מכתבו, "עכשיו צריך קמפיין. חשבתי על האשטאג שמגיע ישר משלמה המלך: #טובים_השניים. 'טובים השניים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם'. טובים השניים שיתחתנו בסוף, אבל גם טובים השניים שמחפשים יחד. בהמשך הפסוקים בספר קהלת מוזכר גם 'והחוט המשולש לא במהרה יינתק', ואפשר אולי למצוא בזה רמז, בהקשר שלנו, לקב"ה שמצטרף לזוג, כשהשכינה ביניהם.

כרגע זה רק רעיון. אשמח מאוד אם אנשים יפנו אליי. אולי יש משרד פרסום או יח"צ שירצה להפיק קמפיין. אולי יש גרפיקאים ורעיונאים שירצו לעזור. אולי יש לאנשים רעיונות לשדרוג. כל עזרה תתקבל בשמחה, ובעיקר, אולי יש מישהו שכבר רוצה לפתוח צוות ראשון ולצאת לדרך".

מה אתם אומרים? כתבתי לשאקי בתגובה (כתובת המייל שלו היא avnershaki@gmail.com) שיש לי כבר רעיון ראשון לשדרוג הסטארט-אפ: לקרוא לכל קבוצת ווטסאפ שתקום, בשם של הרווק עם שם אמו. וכך זה יזכיר לחברי הצוות גם להתפלל עליו, מה שבוודאי יועיל. להתראות בשמחות.

"לפעמים מרוב עצים ורצון טוב לא רואים את היער. הרווקים מקבלים הצעות שחלקן בכלל לא קשורות. מיקוד הוא כוח. לכל חבר צוות יש רק רווק אחד בראש ולא שניים על העץ"

מי אומר לא ל- מנטוס ?
המותג האיכותי בכשרות המהודרת

הי,
תנסו אותי!
אני מסטיק

בהשגחת הבד"ץ
חוג
חתם סופר
בני ברק
כשר למהדרין

L&S
ליימן שליסל
השם שמאחורי האיכות
חברה שומרת שבת

פרסומי ישראל

דביר שרייבר

לתגובות: dvirshrayber@gmail.com

אין שמחה אלא ברעש

מישהו החליט פעם שאדר זה ראשי תיבות של "אין די רעש", ומאז אין שמחה לאנשים שאוהבים שקט

מאז שחכמינו זיכרונם לברכה קבעו שמשנכנס אדר מרבין בשמחה, מתלבטות רבות מהקהילות איך בדיוק עושים את זה, שהרי אי אפשר להרבות בדבר שספק אם הוא בכלל קיים. כלומר ידוע שמצווה גדולה להיות בשמחה, אבל יש לדייק שמה שגדול כאן זו המצווה ולא השמחה, כי מה לשמחה וליהודים שכל עניינם הוא לשבת בחושך. בפרט יהודים כמוני, שבאופן כללי הם שמחים בחלקם, עד שאיזה מתלהב מיוזע תופס אותם בכוח ודופק להם במוח ומכריח אותם לרקוד איתו את המי-שה מי-שה ניי-כ-נ-ס אדר, אשר ישלטו היהווודים המה בשונאיהם, אל תקרי שונאיהם אלא שונה-מהם, כלומר המיעוט המדוכא שמעדיף את השמחה שלו שקטה, רצוי בחושך.

איפה כתוב שצריך לצרוח כדי לשמוח? לא כתוב. להפך: אותם חז"ל שציוו להרבות בשמחה דאגו להסביר שאין שמחה אלא בבשר וביין. ואני לא יודע מה איתכם, אבל אני מעדיף את הבשר שלי עם סכין ומזלג. וכשאני אומר הבשר שלי אני מתכוון לבשר שאני אוכל, ולא למגניבים שדשים את בשרי בזמן שהם דופקים לי על המוח כי אדר וצריך לשמוח. לפי חז"ל אין שום צורך לעשות מי-שה מי-שה, אלא די לו לאדם שיאכל קצת בשר וישתה מעט יין וילך לתפוס שנ"צ, ואם יצליח לנמנם בלי שיפריעו לו - אין שמחה גדולה מזו. ויש אומרים שבצוק העיתים, כשגברה ידם של הטבעונים ואין אדם יכול לאכול חתיכת בשר מבלי שינעצו בו מבטים וסכינים והערות שמוציאות את החשק לחיות (או לפחות את החשק לאכול אותן), אפשר בשעת הדחק לצאת ידי חובה בשניצל תירס, אבל רק לעדות האשכנזים.

אז בעיקרון, היינו אמורים לקבל את אדר בבשר וביין (או טופו ומשקה עשב חיטה, כל אחד לפי מנהגו והשיגעונות המוזרים שלו). בפועל, ראש חודש אדר זה רמקולים אדירים משברי ים שמשדרים מוזיקה חופרת מקולות מים רבים. מישהו, אין לי מושג מי, החליט משום מה שאין שמחה אלא ברעש, אולי כדי לקיים את "בקמים עליי מרעים תשמענה אוזניי". זאת אומרת עם הרעש הזה הן כבר לא שומעות כלום.

האקסיומה המוזרה הזאת, פורים = רעש, התחילה, אם אינני טועה, כשכמה נערים ניגשו אל המורים שלהם ואמרו להם שבשר ויין זה סבבה, אבל הם בכל זאת מרגישים שחסר עוד משהו בשביל שמחה אמיתית.

"יישר כוחכם", אמרו המורים, "תעשו רכבת ותקיפו את בית המדרש בשירת מי-שה מי-שה".

"סבבה", אמרו הנערים, "ומה עם הנפצים?"

"אילו נפצים?" נחרדו המורים.

"הארסנל הנהדר שקנינו לאדר", הטעימו הנערים, "נפצים, חזיזים, שומים, זיקוקים, לבנות חבלה, טילי קרקע-קרקע, קטיושות, סקאדים, פצצות חודרות בונקר וראשי חץ גרעיניים".

"השתגעתם?!" זעמו המורים, "תחזירו הכול מיד לחנות!"

"אי אפשר", אמרו הנערים.

"מדוע?" קצפו המורים.

"קנינו הכול במכירת חיסול של דאע"ש", הסבירו הנערים, "אז מתי מפוצצים?"

"תגידו, אתם השתגעתם?!"

"ברור, חייבים להשתגע בפורים".

"לשמוח, לא להשתגע!"

"זה אותו הדבר. אין שמחה אלא ברעש".

"ביין".

"יאללה, גם יין".

"תרגיעו", דרשו המבוגרים, "אין בזה שום היגיון".

"בוודאי שיש", אמרו הנערים, "כשיש רעש אי אפשר לחשוב. אין מחשבה, אין שכל. אין שכל, אין דאגות. אין דאגות, יש שמחה. יאללה, איפה הגפרורים?"

"נפצים זה חוקות הגויים", אמרו האנשים הנואשים, "די בכך שאתם מפוצצים לנו את האוזניים בקריאת המגילה בכל פעם שהקורא אומר המן, או זרש, או בגתן, או תרש, או חור או כרפס או כל מילה אחרת. לפחות עד פורים בבקשה שיהיה פה קצת שקט".

פשטו הנערים את ידיהם, הנהנו בראשיהם ואמרו: "נראה לכם?!"

"למה צריך נפצים?" רעדו המבוגרים, "מה רע בלרקוד מי-שה מי-שה, להשמיע מוזיקה מזעזעת מרמקולים אימתניים ולעשות קצת ונדליזם במסדרון של החטיבה?"

"בסדר", אמרו הנערים בהכנעה, "כל מה שאמרתם נעשה ונשמע".

"יופי", נרגעו המורים.

"ואחר כך נעיף את בית הספר באוויר".

"בריקודים?"

"בנפצים!"

ועד היום נוהגים צעירי ישראל לרקוד את המי-שה מי-שה לצלילי מוזיקה מזעזעת בעוצמה קיצונית אפילו יותר מעוצמה יהודית, לעשות ונדליזם ולפוצץ נפצים ותופים וזמבורות ומוח, ולא עוד אלא מוסיפים עוד אדר כדי להגביר את האפקט ולוודא את הדפקט. וכדי שיהיה שמח מצטרפים לחגיגה גם החמאס והג'יהאד שמשגרים בלונים עם מטענים רעננים, וחיל האוויר מגיב בנפצים מקפיצים שעושים הרבה רעש אבל לא ממש נזק. וככה כולם מרבים בשמחה החל מט"ו בשבט ועד ט"ז באדר ב', אז באות נשות ישראל ואומרות בעיניים בורקות שצריך לנקות לקראת פסח. ככה זה, כל אחד והשמחה שלו.

צילום: נתי שוחט, פלאש 90

נרכש במכירת החיסול של דאעש. נפצים

תמונת מצב

מישהו הראה לי השבוע בגאווה סלפי שלו עם ראש הממשלה. זה היה כשנתניהו בא להגיד שלום וללחוץ ידיים אחרי איזה אירוע, רגע לפני שאנשי היחידה לאבטחת אישים לחוצים בשב"כ השליכו אותו בחזרה לרכב המשוריין אפילו יותר מהשריון של הרב אלי בן דהן.

"ממש נגעתי בו!" ליטף האיש בערגה את מסך הסלולרי, "אתה מבין? נגעתי בביבי! אפילו התכוונתי להניח את היד שלי על הכתף שלו, כדי שיידע שהוא ואני אחים לעולמים".

"אז למה לא הנחת?"

"המבט של המאבטח גרם לי להניח שלא כדאי להניח. אבל תראה איזה ראש ממשלה, איזה גבר! איך הוא ניגש, לוחץ ידיים, מחייך, כאילו אין לו על הראש את הבחירות ואת השמאלני הזה שעושה הכול כדי להעיף אותו".

"אתה מתכוון לבני גנץ".

"אני מתכוון למנדלבליט. תאמין לי, מה רוצים מביבי? אפשר לחשוב מה הוא כבר עשה! סתם נטפלים אליו בגלל שכואב להם שזה ראש הממשלה הכי טוב שהיה פה מאז אולמרט. רק מה, העם איתו, אז הם מנסים להפיל אותו עם הכתב שימוע הזה".

"כתב אישום".

"שום אישום! ביבי היה ראש ממשלה ויהיה ראש ממשלה, לא יעזור להם כלום לשמאלנים האלה, תאמין לי".

"טוב, אז אני מבין שאתה יודע בדיוק למי אתה הולך להצביע".

"ברור! אני הצטלמתי עם ביבי!"

"אין התלבטויות ואין התחבטויות".

"לא יהיה כלום כי אין כלום".

"בקיצור, אתה מצביע ליכוד".

"לא, אני רק בנט".

ועד היום נוהגים צעירי ישראל לרקוד את המי-שה מי-שה לצלילי מוזיקה מזעזעת בעוצמה קיצונית אפילו יותר מעוצמה יהודית, לעשות ונדליזם ולפוצץ נפצים ותופים וזמבורות ומוח, ולא עוד אלא מוסיפים עוד אדר כדי להגביר את האפקט ולוודא את הדפקט

יש תואר של מכללה

ויש תואר של המִכְללה

מכללה ירושלים, **המִכְללה המובילה בציבור הדתי-תורני**,
מבטיחה לך מצוינות אקדמית ומוניטין, שיובילו אותך רחוק
לכל מקום שתרצי במערכת החינוך או באקדמיה.
לימודים בליווי אישי, באווירה תורנית ועם טובי המרצים.

אפשרות לשילוב לימודי מדרשה | מגורי סטודנטיות (חינם לתוכנית "רגב")
הסעות | מעון יום לתינוקות | מלגות
שנה ראשונה חינם בחוגים מתמטיקה, אנגלית, מדעי הטבע ותוכנית "רגב" ועוד

בואי ליום פתוח

יום ראשון, ג' באדר ב' (10.3) | בשעה 9:00
במכללה, רח' ברוך דובדבני 36 ירושלים (קו 21 בתחבורה ציבורית)

מסלולי הלימוד: מתמטיקה (שילוב מדעי המחשב) | אנגלית | מדעי הטבע | תנ"ך ומחשבת ישראל | גיל הרך
חינוך מיוחד | מוסיקה | משאבי למידה | אשכול ייעוץ | תוכנית "רגב" מצוינות להוראה

תואר ראשון (B.Ed) | תואר שני (M.Ed) | לימודי המשך | תוכנית ר"מים | ביה"ס להשתלמויות

לפרטים ולהרשמה: 02-6750724/918 | rishum-jer@michlalah.edu |

מכללה ירושלים
איכות תורנית-אקדמית-חינוכית

"הקול המרכזי של בית הלל הוא אורתודוקסי הלכתי צלול"

הם חידשו כששיתפו נשים בארגון רבנים, והוציאו פסקי הלכה שנויים במחלוקת בסוגיות ציבוריות כמו גיוס בנות לצבא והיחס לזוגות חד-מיניים. יו"ר ארגון רבני בית הלל, הרב מאיר נהוראי, לא חושש ממחלוקות, דואג לשמירת הלגיטימיות האורתודוקסית של ארגונו, וסבור שלהיות מעורב בדעת עם הבריות זו תכונה חשובה לפוסק לא פחות מגדלות בתורה

// יוני רוטנברג
צילום: לירון מולדובן

הדור צריך להתחנך להבנה מה היא מחלוקת, לא לפחד ממנה. הרב מאיר נהוראי

רק כביש אספלט צר ומצולק מפריד בין הדשא המוריק בחצר בית משפחת נהוראי ובין השדות עמוסי הירק המקיפים את המושב השיתופי משואות יצחק, הסמוך לקריית מלאכי. הכביש הצר הוא כמו משל - משל לגבול שתוחם את הרב מאיר נהוראי, רב המושב, ועוצר אותו מלרעות בשדות ולשקוע במחשבותיו. יש לו קהילה להוביל, יש ארגון רבנים לנהל, יש בנות מדרשה ללמד - אומר לו הכביש, ומתיר לו להתפנות רק בזמנים קצובים להתמסרות מרחיבת לב אל הטבע. כמי שגדל בתל אביב הוא אומנם מעיד על עצמו שלא זנח את אהבת נעוריו האורבנית, אבל משכנעות הרבה יותר הן מילות האהבה שהוא קושר לנוף הפתוח של ארץ ישראל.

"החיבור לאדמה מצמיח דברים מדהימים בנפש האדם", הוא מקבל את פנינו, "אתה רואה את ה', אתה רואה את התחייה. בסוף הקיץ האדמה יבשה לגמרי, ואז יורד גשם ראשון, ועוד גשמים, האדמה נעשית רוויה ורואים נבטים ראשונים, אחרי זה הגידולים מתעצמים והחיטה צומחת שוב. אתה נוכח בעיניים שיש לעולם בורא ומשגיח. החיבור לאדמה זה עולם של לב. כשאני רוצה לחשוב על משהו, אני יכול לעמוד ולהתבונן כאן על השדות. זה נותן שלוות חיים. מעבר לזה, זה גם גואל את כל סדר זרעים שהיה מוזנח כמעט לחלוטין בגלות, וכאן אנחנו חיים יום יום את ההלכות האלה בפועל".

אך בל נטעה בפסטורליה שהכתה בנו פתאום. הרב מאיר נהוראי, איש נעים הליכות ללא ספק, עומד בראש ארגון בית הלל, שהצליח לעורר לא מעט מדנים בקרב הציבור הדתי-לאומי. הארגון, שמאגד בתוכו רבנים ורבניות, פרסם במהלך שש שנות קיומו עמדות הלכתיות חדשניות ומקילות, כמו גם עמדות בנושאים ציבוריים שעומדים על הפרק. לאחרונה נאספו ויצאו בספר 'בית הלל אומרים' עשרות מאמרים וחוות דעת הלכתיות שכתבו רבני ורבניות הארגון. הרב נהוראי מביע את שמחתו על ההזדמנות להסביר את עמדות הארגון ומטרותיו בצורה נינוחה יותר ממה שנהוג בשיח התקשורתי ובמדיות החברתיות. כאן, על מרפסת העץ שבחצר ביתו, אפשר להטות אוזן ולעיתים גם למצוא על מה כן מסכימים.

להקשיב לקול הנשי

מיד כשנפגשנו, על רקע שדות המושב המרהיבים, ביקש הרב נהוראי לשתף אותנו בסיפור של השדות הללו. "למשואות יצחק ולקיבוץ נגבה החילוני יש שותפות ענקית בכל השטח החקלאי", הוא מספר. הכול התחיל כשהם הרגישו שהגידולים שלהם לא מצליחים, והם צריכים גב חזק יותר. הם תמיד הסתכלו עלינו, איך אנחנו לא עובדים בשבתות ומועדים והם כן, ועדיין התוצאות שלהם היו פחות טובות. התחלנו את השותפות אחרי שנת השמיטה תשס"א, והיום זאת נבחרת שמורכבת מחברים משני המשקים. עם השנים, המערכת הפכה לקשרים אישיים וקהילתיים, והיום באים לעשות בר מצוות אצלנו מכל הקיבוצים בסביבה. הם קיבלו על עצמם שכלים חקלאיים לא זזים בשבת ובימים טובים, והחג הכי גדול שיש לקיבוץ, שזה חג הביכורים, נעשה בערב החג או ביום שישי, כדי לא לחלל את חג השבועות. אני מצידי עושה השתדלות ומגיע תמיד כדי לכבד את האירוע. הם עשו ויתור אדיר, אבל באהבה, בלי כפייה. הקשר התרחב גם למסיבת חומש שהם באים לעשות אצלנו כל שנה, הילדים עם ההורים שלהם. רואים בעיניים שכשיש אהבה אין קמפיינים של הדתה, זה הכול יוזמה שלהם".

את בית הלל הקים הרב מאיר נהוראי לפני שש שנים, יחד עם הרב רונן נויברט ועם עוד רבנים מהקיבוץ הדתי וממקומות נוספים. הרקע היה אמירות של רבנים מחוג מסוים שפורסמו בתקשורת באותם ימים וגרמו לרב נהוראי ולחבריו לנוע באי

צילום: גרשון אלינסון

מורה דרך וכתובת להתייעצות. הרב אהרן ליכטנשטיין זצ"ל

צילום: ארכיון משואות יצחק

התפקיד המרכזי של רב הוא להיות משפיע. שבת ארגון במשואות יצחק

נוחות בכיסאם. "נאמרו אז אמירות, כמו למשל 'לעמוד מול כיתת יורים ולא לשמוע שירת נשים', שנוגדות את רוח קהילתנו. בני הקהילה שאלו אותי אם אני מסכים לזה, ואם לא - מדוע לא שומעים את הקול שלנו. ככה זה התחיל, בנינו ארגון במהירות הבזק מכלום".

הרב נהוראי רואה צורך דווקא בארגון רבנים, שלקול שלו יש יותר משקל מאשר לקולו של רב בודד. "יחד עם זה", הוא מוסיף, "ארגון זה גם מאתגר יותר, מפני שבית הלל הוא ארגון דמוקרטי".

זאת הסיבה שלא פעלתם במסגרת צֹהר, שגם הוא ארגון של רבנים מתונים יחסית?

"בהתחלה הייתה באמת מחשבה ללכת ביחד עם צהר, אבל היה עקרוני בשבילנו שהארגון יהיה דמוקרטי, כאשר הוועד המנהל משרת את הרבנים ונותן מקום לגוונים השונים בתוך הארגון. אבל יש עוד נקודה שהייתה חשובה לנו לא פחות. בבית הלל שותפים גברים ונשים, רבנים ורבניות. זה אחד הצרכים המובהקים של בית הלל. בעולם שבו יש עשרות מדרשות ובנות שמתגדלות בלימוד, ראינו צורך בכך שגם הנשים ירגישו שבית הלל הוא בית לצרכים שלהן. אז נכון שלרבנים יש כרגע יותר ידע, כי הם למדו יותר בישיבות, אבל השיח המשותף הוא דבר נצרך".

הרב נהוראי, שמלמד באופן קבוע בבית המדרש לנשים במגדל עוז, מסביר מהו השיח המשותף, שהופך את הנוכחות הנשית בדיונים הבית-מדרשיים להכרחית בעיניו. "לא ידעתי עד כמה זה חשוב לשמוע קולות שבדרך כלל אתה לא שומע מאחורי המחיצה. ניקח לדוגמה את קריאת המגילה לנשים או קריאת התורה - זה ממש טראגי שהרבנים הגדולים לא נמצאים מספיק בשיח הזה. יש בזה תחושה של פספוס, כי בגמרא ובראשונים מופיע עקרון הלכתי של 'לעשות נחת רוח לנשים', ואם נמצאים בשיח ושומעים את המצוקות - הפסיקה יכולה להשתנות. חשוב לקיים שיח של נשים על עצמן, שגם רבנים יקשיבו ויידעו מה עובר עליהן".

הרב נהוראי מכיר בכך שהדרישה להשתתף בקריאת מגילה או בקריאת התורה היא לא נחלתן של כל הנשים. הוא משתמש כאן בביטוי שיחזור עוד הרבה פעמים במהלך השיחה שלנו, ונדמה כי הוא מאפיין את דרכו ההלכתית יותר מכול - "קהילה וקהילה כלשונה". "יש הרבה נשות ישראל טובות שהנושאים האלה לא עומדים בראש מעייניהן, ואין להן שום מצוקה בקריאת מגילה, וזה בסדר גמור. זה דבר שתלוי מאוד באופי וברקע, אבל כן צריך לדעת שההלכה מתירה את זה".

קונסרבטיבי לא ייכנס

יש תנאי סף לרבניות ולרבנים שרוצים להצטרף לארגון? הסמכה לרבנות או מבחנים אחרים?

"לנשים כמובן אין סמיכה לרבנות כי הרבנות הראשית לא מאפשרת, אבל כן יש לחלקן סמיכה במסגרות פרטיות. אבל זה לא כולן. באופן כללי, הרבנים שאצלנו הם רבני קהילות ור"מים בישיבות גבוהות, או ראשי ישיבות תיכוניות, או ר"מים במדרשות. גם הנשים הן מובילות רוחניות או ר"מיות במדרשות. אנחנו לא בודקים דווקא ידע הלכתי. מה שחשוב מבחינתנו זה שיש לנו נשים שנמצאות בתוך השיח התורני".

ומבחינת גבולות, רב שמביע עמדות קונסרבטיביות יוכל להיות חלק מהארגון? איך אתם קובעים מי נכנס ומי לא?

"יש לנו ועדה שמקבלת רבנים, ואנחנו יודעים תמיד מי הדמות. אנחנו מאפשרים מנעד רחב, אבל קונסרבטיבי מוצהר לא ייכנס. מאוד קשה לעשות מבחן באמונות ודעות, אני רק יכול להגיד שהקול המרכזי של בית הלל הוא קול אורתודוקסי הלכתי צלול, על פי מסורת ההלכה מתוך הקשבה למציאות חדשה".

אם אתה אומר שהקול המרכזי אורתודוקסי, זה אומר שיש שוליים?

"בתוך רבני ישראל יש דעות שונות, ואני לא יודע למי יש הסמכות לקבוע מה מחוץ לגבול. הקצוות הם בדרך כלל אפורים וקשה להכריע בהם. המשותף לכל הרבנים והרבניות הוא שכולם יראי שמיים ושומרים תורה ומצוות. אבל יכול להיות שבגלל קרבה לנושא מסוים מישהו ילך רחוק. זה הכוח של ארגון, שבמבט הכולל הוא מצליח לשמר את גבולות הגזרה. כל תשובה שנכתבת על ידי רב או רבנית עוברת אישור של הוועד המנהל. אבל אני מודה שקורה לפעמים שאני מרגיש לא בנוח עם דברים של רבנים אחרים בארגון, כמו שאני בטוח שיש כאלה שמרגישים לא בנוח עם דברים שלי".

כראש הארגון, אתה לא רואה צורך להציב לפעמים גבולות לשיח?

"כל עולם הלכתי חייב להיות עם גבולות. כדי להיות בית הלל צריך להיות גם בית שמאי. אתה חייב שיהיו לך קודם כול גבולות, ומתוך זה להיות בית הלל. הגבולות הם השולחן ערוך, נאמנות להלכה. אם אני מרגיש שחרגנו מגבולות הגזרה, וזה עלול לסכן את הארגון כולו, אני לא אתן במה לקול הזה. יכולים להיות דברים בגבול האפור, שיגרמו לחלק משמעותי מהרבנים להרגיש לא שייכים. במקרה כזה עדיף לי לא לתת לעמדה מסוימת מקום כרגע, כדי לשמור על הספינה כולה. ליו"ר יש אינטרס שיהיו קצוות, אבל בריאים ועם איזון. אם הם הולכים רחוק הארגון עלול לקרוס. בזה אנחנו שונים לחלוטין מצהר - הם ארגון משימתי, ואנחנו ארגון של הבעת עמדות. זה יוצר הרבה יותר תסיסה, ומחייב גם יותר אחריות".

בדיון שקיימתם בנושא הלהט"בים, אחת הדוברות אמרה שאומנם יש הלכה אבל יש גם מוסר, ולפעמים ההלכה צריכה לסגת מפני המוסר. זו יכולה להיות עמדה הלכתית לגיטימית מבחינתך?

"רוב רבני בית הלל מכירים בערכי מוסר ובערכי הלכה, ועמדות מוסריות יכולת לגרום להם לסמוך על שיטות מקילות, אבל רק על גבי תשתית הלכתית. כשיש סתירה, ההלכה מכריעה. מה שהמוסר גורם זה שנישען על פסקי הלכה מיקלים יותר. הרב ליכטנשטיין סיפר לנו פעם על ר' שלמה זלמן אוירבך, שכששמע שר' אהרן קוטלר היה נמנע מלדבר בשבת עם מרכיבי מכשיר שמיעה בגלל חשש הלכתי, הוא הזדעזע ואמר שהוא לא מצליח להבין את זה - 'לא מספיק שקיבל עונש, אנחנו צריכים להחמיר עליו?!'. אז הנה, ר' שלמה זלמן לא התיר דבר אסור בגלל עמדה מוסרית, אבל בוודאי בנה מודל הלכתי שמתיר את זה. הערך של כבוד הבריות מאפשר מנעד רחב יותר בהלכה. בכלל, אני לא מגדיר את בית הלל כמקל, אלא כארגון הלכתי קשוב שיודע להחמיר כשצריך גם בערכים כמו כבוד הבריות".

מרכזניק שהפך לגושניק

למרות החיבור העמוק שהרב נהוראי מרגיש אל הנוף החקלאי שמסביב, את שנות ילדותו הוא העביר דווקא בתל אביב מכוסת שלמת הבטון. את עיר החוף הוא עזב בתחילת התיכון לטובת ישיבת נתיב מאיר בירושלים, ולאחר מכן עבר לישיבת מרכז הרב. "ב'מרכז' מאוד נקשרתי לר' אברום שפירא. באופי שלי אני יותר נוטה לעולם הלמדני-הלכתי, ופשוט התאהבתי בסברות שלו ובחום שלו. הייתי הולך כל מוצאי שבת לשיעור שלו ב'קצות', זאת הייתה חוויה מדהימה".

אך התקופה של 'מרכז' הייתה די קצרה. משהו בתוכו דחף אותו לישיבת גוש עציון. היה לו תירוץ כלכלי: הוא התחתן בגיל צעיר, והמלגות של ישיבת הגוש היו הרבה יותר ריאליות מבחינה כלכלית - אבל זה היה רק סיפור כיסוי לנטיית הלב.

"הישיבה בהר עציון, היה בה שילוב של וולוז'ין ובעלבתיות", הוא נזכר בערגה. "מצד אחד חינוך לגדלות בתורה של הרב ליכטנשטיין, ומצד שני הרב עמיטל נתן בנו ריח של בית עם חלונות, לימד אותנו להסתכל החוצה. שני ראשי הישיבה בנו את התשתית שלי כרב קהילה. הייתי קשור לשניהם באופן מוחלט. היה תענוג להתייעץ עם שניהם בשאלות הלכתיות, כל אחד בסגנון שלו. אני מגדיר את התקופה הזאת כתקופה היפה בחיי".

שמונה שנים הוא למד בגוש עציון, תקופה שנחשבה אז בישיבה לנצח, עד שעבר ללמד בישיבת הקיבוץ הדתי בעין צורים. האברך הצעיר מצא את עצמו מתמודד פתאום עם סגנון שונה לחלוטין של לימוד ובית מדרש. "בתחילת הדרך העברתי שיעור כללי בישיבה, בסגנון למדני קלאסי, ופתאום אחד מחברי הקיבוץ, שמעון הקשר ז"ל, העיר לי הערה שקשורה להיסטוריה בסוגיה. הייתי מופתע, לא ידעתי איך לאכול את זה, אבל שם רכשתי את הרוחב האקדמי בלימוד".

שנה אחת בלבד לימד בישיבת הקיבוץ הדתי, עד שקיבל הצעה מאתגרת יותר - לכהן כרב המושב השיתופי משואות יצחק. אחרי שהתחבט לא מעט, ארז הרב נהוראי את משפחתו ועקר למושב הדרומי. היה זה לפני 23 שנים. בשנה הראשונה רק העביר שיעורים בצורה בלתי פורמלית, ובסופה נערכה הצבעה והוא מונה לרב המושב. רצה הגורל, והשנה הראשונה של האברך שרק עתה יצא מן הישיבה הייתה שנת שמיטה, במושב שמחזיק כ-40 אלף דונם של חקלאות. אורך הרוח של החקלאים הוותיקים, והמוטיבציה החזקה של הרב הצעיר, עזרו לו להתמקצע לאט לאט בהלכות התלויות בארץ, תוך שהוא מתייעץ כל העת עם רבותיו בהר עציון.

אנחנו שואלים האם המושג "רבנות קשובה" השגור בפיו אין משמעותו בעצם פופוליזם ופסיקת הלכה לפי מה שהשואלים

"הקול המרכזי של בית הלל הוא אורתודוקסי הלכתי צלול"

"השותפים מקיבוץ נגבה קיבלו על עצמם שכלים חקלאיים לא זזים בשבת ובימים טובים, והחג הכי גדול שיש לקיבוץ, שזה חג הביכורים, נעשה בערב החג או ביום שישי, כדי לא לחלל את חג השבועות. אני מצידי עושה השתדלות ומגיע תמיד כדי לכבד את האירוע. הם עשו ויתור אדיר, אבל באהבה, בלי כפייה"

"בעולם שבו יש עשרות מדרשות ובנות שמתגדלות בלימוד, ראינו צורך בכך שגם הנשים ירגישו שבית הלל הוא בית לצרכים שלהן. אז נכון שלרבנים יש כרגע יותר ידע, כי הם למדו יותר בישיבות, אבל השיח המשותף הוא דבר נצרך"

קבוצת הבריאות הטובה בישראל

בית חולים
אסותא
סטנדרט של בריאות

מכבי
קבוצת הבריאות הטובה בישראל

מכבי טבעי

מכבי פארם

יש קופות חולים ויש מכבי *4535

מוגש כמידע לחברי מכבי

רק חברי מכבי

נהנים ממעטפת רחבה
של שירותים מתקדמים
לחיים בריאים

למידע על מגוון ההטבות
חייגו 4535*

מכבי
קבוצת הבריאות הטובה בישראל

צילום: משה מילנר, לע"מ

בעקבות השותפות הקיבוץ לא עובד בשדותיו בשבת. נגבה

צילום: בית הלל

לשמוע את הקולות שמאחורי המחיצה. רבני ורבניות בית הלל

רוצים לשמוע.

"באופן כללי, אני סובר שלרב יש מערכת של משימות", הוא מציג את תפיסתו, "והוא לא נבחן רק בלהגיד 'לא' על מה שמצפים ממנו שיתיר. רב זה קודם כול יחס לנוער, לחיילים, למבוגרים, ביקור חולים, שיעורים, מעורבות. מכוח זה מילה שלו היא מילה. התפקיד המרכזי של רב הוא להיות משפיע, להביא ליותר יראת שמיים במקום שבו הוא נמצא, ויש לזה שלוחה שנקראת פסק הלכה. לא יהיה נכון להתחיל במשהו שיהיה כבד על הקהילה, ושיגרום לכך שהרבה דברים בדרך יתפספסו בגלל שהרב איבד את האמון. זה החידוש של רב לעומת גוגל, ההיכרות שלו עם האנשים ומתוך כך להוציא להם פסק הלכה".

ברוח הימים הסוערים במגרש הפוליטי, הרב נהוראי מבקש להזהיר את הרבנים מכניסה לשדה המוקשים הזה. "אסור שרב ישתמש בכוח שלו לדברים אחרים. לא נכון שרבני קהילות יתבטאו בנושאים פוליטיים. קהילה היא הטרוגנית, ופוליטיקה מעצימה רגשות, כך שזה עלול להגיע לפאזות גבוהות מדי. הרב לא קיבל את הטיקט שלו על הנושא הזה, וחבל שיפסיד את ההשפעה שלו בגלל פוליטיקה, שהיא שפה אחרת שאינה ערכית. רב צריך להשאיר את האנרגיות וההשפעות שלו לדברים הלכתיים ומוסריים".

לפסוק בשפה רכה

השיחה עם הרב נהוראי שומרת על נינוחות. גם כאשר הוא מתלהט, זה תמיד מתוך התלהבות אידיאולוגית וזהירות לשון מופלגת. עם זאת, הוא לא מסתיר את עמדותיו ולא מתאים אותן לבמה שבה הן נאמרות. כך כשדיבר מוקדם יותר על שותפות של נשים בפסיקה ההלכתית, וכך גם כשמדברים איתו על העמדה של בית הלל בנוגע לבעלי נטיות חד-מיניות. בתשובה שפרסם הארגון נשללת האפשרות להתיר את המעשה עצמו, וגם מובעת הסתייגות מצורת חיים משותפת של בני אותו המין, אך מאידך מופיעה גם דרישה להכיל את אלה שבחרו כן לחיות כך ולקבל אותם בתוך הקהילה הדתית.

"בנושא הלהט"בים אין כל כך מחלוקת ברובד ההלכתי, כולם מודים שהמעשה אסור, אבל צריך להכיל. המחלוקת היא באיזה אופן יש להכיל. בתשובה שכתבנו לא נכנסנו לפרטים, מפני שיש בזה הרבה חילוקים וגם כל קהילה שונה. אני רוצה להגיד לכם, שאם הייתי מביא את התשובה באופן אנונימי לרבנים שמרנים, הרוב היו חותמים על זה. הוויכוח הוא לא הלכתי, אלא בשאלה אם זה נכון לפרסם ככה ואם זה לא נותן לגיטימציה. מצד שני, אי פרסום של דברים, כשאנחנו יודעים שהאוכלוסיה הזאת מוחלשת והמחקרים אומרים שיש בקרבה יותר אובדנות, הוא מסוכן. דווקא הפרסום מציל ונותן תקווה. זה ויכוח שהוא לא הלכתי אלא חינוכי".

בשורות הארגון שלכם אנחנו לא מוצאים רבנים שנחשבים לזקני הדור, ראשי ישיבות גדולות או פוסקים מרכזיים. לא נכון יותר שהם אלה שיכונו בשאלות מרכזיות וחמורות כאלה?

"אני חושב שהרבנים הצעירים, מטבע הדברים, נמצאים יותר בשטח. זה כמו המ"פים בצבא. אליהם מגיעים בעלי המצוקות לדבר, כי מולם הם מרגישים פחות מאוימים. זה באמת יכול ללכת לשני הצדדים, לחומרא או לקולא".

"הקול המרכזי של בית הלל הוא אורתודוקסי הלכתי צלול"

"הגבולות הם השולחן ערוך, נאמנות להלכה. אם אני מרגיש שחרגנו מגבולות הגזרה, וזה עלול לסכן את הארגון כולו, אני לא אתן במה לקול הזה. יכולים להיות דברים בגבול האפור, שיגרמו לחלק משמעותי מהרבנים להרגיש לא שייכים. במקרה כזה עדיף לי לא לתת לעמדה מסוימת מקום כרגע, כדי לשמור על הספינה כולה"

"התפקיד המרכזי של רב הוא להיות משפיע, להביא ליותר יראת שמיים במקום שבו הוא נמצא, ויש לזה שלוחה שנקראת פסק הלכה. לא יהיה נכון להתחיל במשהו שיהיה כבד על הקהילה ויגרום לכך שהרבה דברים בדרך יתפספסו בגלל שהרב איבד את אמון הקהילה"

אתה אומר דבר קשה. הרבנים הגדולים לא מחוברים?

"אני לא אומר דבר כזה, אני מוחה על המשפט הזה. זה גם תלוי על מי אנחנו מדברים. אם נדבר על להט"בים ספציפית, בסוגיה הזאת מאוד קשה לאדם לשפוך את נפשו אפילו בפני רב צעיר. מטבע הדברים ייגשו אליי יותר מאשר לרב אחר, כי אני נמצא בתוך הקהילה ויותר קרוב לשמוע מכלי ראשון. ושוב, עם השאלה הזאת אני מרגיש מאוד טוב, כי אני משוכנע שרבים היו מסכימים עם התשובה שכתבנו. היא לא הייתה מהפכנית".

"פרט לכך", ממשיך הרב נהוראי כשהוא בורר את מילותיו, "אני חושב שגם אנחנו לא כל כך צעירים. גדלות היא בוודאי בתורה, וזה דבר אחד, אבל יש גם גדלות של 'מעורב בדעת עם הבריות'. שנים של שירות בקהילה הטרוגנית, שנים כמחנך של תלמידות, זה משהו שמוסיף לשיח. עם זאת, חשובה לנו ההתייעצות עם גדולי הדור, וגם התייעצנו. אני אישית התייעצתי עם הרב ליכטנשטיין, וכארגון אנחנו מתייעצים עם הרב נחום רבינוביץ', וגם הזמנו את הרב מדן לדיונים. אבל כדי שנוכל להתייעץ, זאת צריכה להיות דמות שמזדהה עם עקרונות היסוד של בית הלל. למשל, שהארגון צריך לכלול רבנים ורבניות".

ובכל זאת, לא ראיתם לנכון להדגיש בתשובה את הסכנות והבעייתיות שבחיים חד-מיניים.

"בתשובה שלנו כתבנו במפורש מה זה משפחה. אבל אני חושב שצריך לגלות כלפי האנשים הללו יותר רכות, זה טוב לכולם. ברגע שיש בוטות זה יכול ליצור כל כך הרבה אנטי, שרק יעצים את מצעדי הגאווה, שיגרום להם לעשות דווקא. בית הלל היו יותר רכים. יש משהו חיובי בהלכה שהלשון והשפה שלה אומרת את הכול, אבל בצורה יותר רכה. לא לדחות אבן אחר הנופל. הסגנון מאוד חשוב, נכוונו כבר מסגנון לא טוב. המחיר ששילמנו על סגנונות כאלה הוא מחיר נוראי. השפה היא חלק מההלכה. החוכמה לנסח דברים בצורה נכונה ומאוזנת היא כמו ריצת מרתון, זה משפיע לטווח הארוך הרבה יותר".

בכנס שערכתם בעקבות פסק ההלכה שלכם על להט"בים הייתה באוויר תחושה של אכזבה, שלא סיפקתם את הסחורה. הייתה שם טענה שלא התרתם רק כי פחדתם שיוציאו אתכם מהאורתודוקסיה.

"את המעשה עצמו לא נתיר לעולם. יכול להיות שיש איזו שפה היום ששייכת למעטים, להתייחס לזה כאל אונס. אנחנו לא מחזיקים מזה, לא קיבלנו את זה כארגון. ברמת הפסיקה אנחנו לא אומרים את זה, אבל הצורה שבה אומרים את זה היא קריטית. אתן לך דוגמה. אתמול שלחה לי אישה שנמצאת בשנת אבל, שהיא רוצה להיות בחוג התעמלות עם מוזיקה. כתבתי לה 'אני מאוד מבין את הצורך שלך, אבל אני חושב שזה אסור'. היא קיבלה את זה בטוב. הייתי יכול לכתוב אסור, אבל אני אכתוב ארוך יותר. רב צריך להבין שאם מישהו שואל, כנראה שזה צורך שלו. באותו ערב הרגשנו את המצוקה האדירה. כל בן אנוש מתעורר אצלו ערך של חמלה, רגש של הבנה, גם אם לא הסכמה. עצם העובדה שאתה מרגיש, זה ערך עצום שיכול להתניע. בסוף הלהט"בים לא היו מרוצים, ומהצד השני היו רבנים שלא היו מרוצים - מבחינתי זה סימן לכך שזה היה מאוזן".

לחלוק בתקיפות אבל לא לשלול

במהלך כל הדורות נמנעו פוסקים מלפרסם פסקים מקילים מאוד, מתוך חשש שהם יישמו בהקשרים הלא נכונים. אתם לא חוששים לזה?

"השאלה הזאת מאוד ברורה לי, אני חושב שיש מחיר לפרסום של דברים. בשאלת הלהט"בים, היו לנו לבטים אם לפרסם את זה רק לרבנים או לציבור הרחב. בסופו של דבר הגענו למסקנה שהפרסום לציבור הרחב תועלתו מרובה, ואנחנו מדגישים בכל תשובה שהתשובה המעשית היא על פי שיקול הדעת של המרא דאתרא, קהילה וקהילה כלשונה. בעולם שלנו היום אין סודות, לכן כשאתה כותב תשובה בספר ולוקח את ההובלה במקום להשאיר אותה לרב גוגל ולרשתות החברתיות, יש לזה יתרונות גדולים. אני מסכים שיש גם חסרונות, אבל יש גם אנשים שזה גואל אותם, שהם מרגישים שיש להם גב רבני וזה עשוי לקרב אותם מאוד".

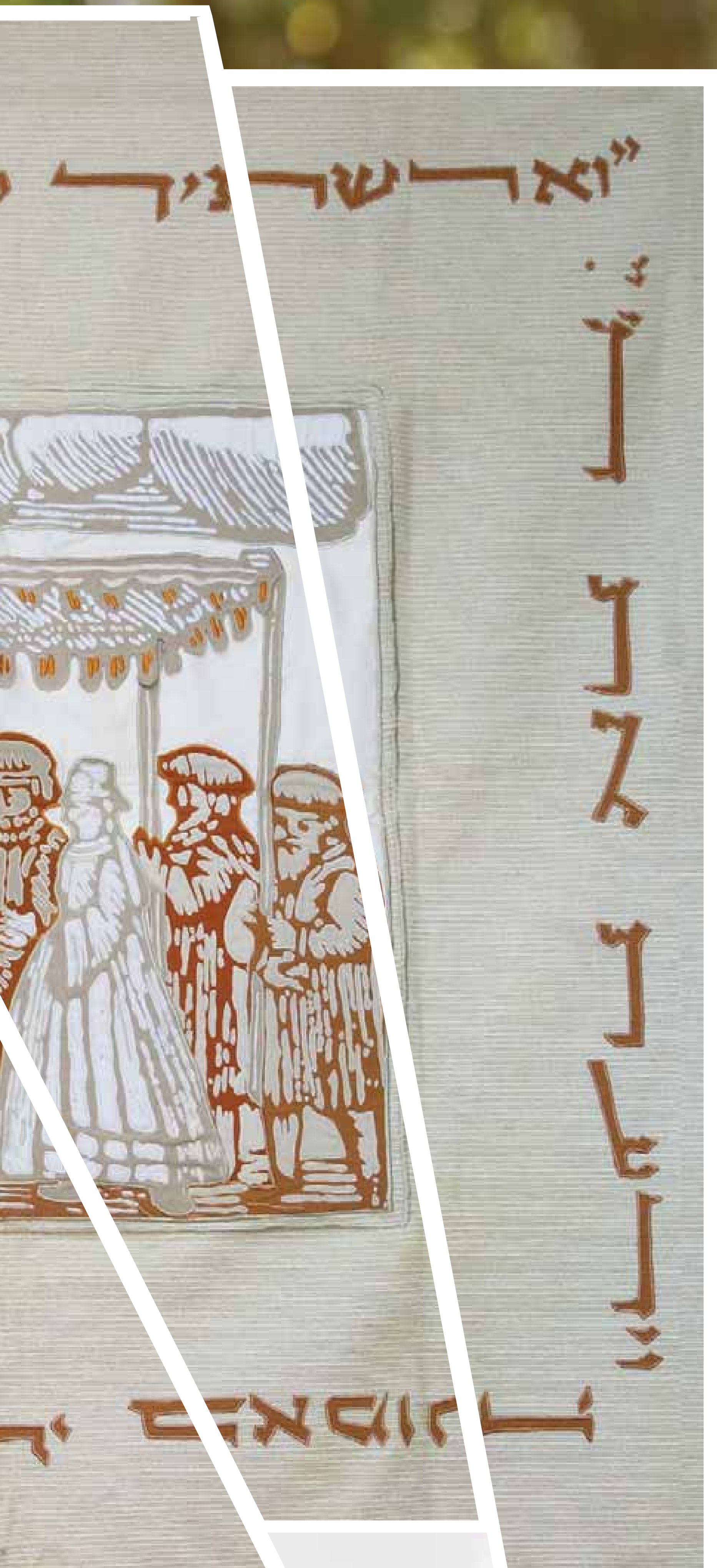
בשש שנות קיומו, הלך הארגון וביררר לו את דרכו ומקומו בשיח הציבורי. מבין סוגי הפעילות השונים בארגון, הרב נהוראי מעלה על נס את הדיונים בבית המדרש שמביאים בסופו של דבר להוצאת ניירות עמדה וספרים, ופחות מאמין בהתבטאויות שוטפות בנושאים בוערים. "אנחנו לא מחפשים להגיב בשטח", הוא אומר. "תגובה במקום מייצרת משהו בינוני ופופוליסטי, אנחנו שואפים לגבש עמדות עקרוניות. אנחנו מגיבים רק כשהגיעו מים עד נפש, אבל אנחנו לא מתים על זה".

כדי להוכיח שהפעילות שלהם מכוונת לשיח מכובד ולא לעומתי, הוא חושף את הקשרים שהארגון מקיים עם רבנים מהחוג החרד"לי יותר. "אני אישית נסעתי עם שניים מחבריי לרב זלמן מלמד, לרב אליעזר מלמד, לרב אבינר ולרב אליקים לבנון. אמרנו להם: בואו תכירו אותנו, תראו שאנחנו קיימים. לא חייבים להסכים על כל דבר, אבל גם לא נרוץ להתקוטט על כל דבר בתקשורת".

אחרי שש שנים, עד כמה בעיניך הארגון עומד במטרות שהציב לעצמו?

"התחושה שלי שהתשובות שלנו עשו הרבה לעולם האורתודוקסי. העדות הכי טובה לזה היא שלפני שבית הלל נכנס לשיח לא היה ארגון חותם. הוא הוקם על הרקע של בית הלל. באמת אלו ואלו דברי אלוקים חיים. הדור שלנו צריך להתחנך להבנה מה היא מחלוקת, לא צריך לפחד ממנה, היא מעשירה. היא יכולה גם לבלבל, אני יודע. אבל צריך להרבות במפגשים. לי אישית יש שיח עם חלק מרבני הקו, ואני שומר על זה. יש בינינו מכנה משותף רחב, כולנו לומדים שולחן ערוך.

"נכון שעניני השקפה יכולים לזעזע כל כך, עד שבוקר אחד תקום ותשמע אנשים אומרים 'מאיר נהוראי רפורמי'. אבל אסור לנו להגיע למקום הזה. אפשר לחלוק בצורה תקיפה, אבל לא לשלול. אני בטוח שאם רבנים בני פלוגתא יישבו וישוחחו, הדבר יאהיב את התורה על צאן מרעיתם".

החלום הוא ליצור קבוצות
תמיכה והדרכה לקראת
נישואים שניים. מרים ארן

הפגישות העסקיות שערכה ברחבי הארץ מרים ארן, אומנית יודאיקה, הולידו ספר על נושא לא מדובר – משפחות שנוצרות מנישואים שניים ● רק כשכתבה את הספר גילתה את הפערים במשפחה המורכבת שבה גדלה

שרה פני עוזרי //
צילום: לירון מולדובן

סיפור לא פשוט

תחת החופה עומדת כלה בהינומה צחורה, מרכינה ראש אל מול חתן נרגש. בעוד רגע קטן הוא יקדש אותה, ויחד הם יבנו את ביתם בצחוק, שיתוף, יזע ודמעות, יביאו לעולם את יורשיהם ויצמחו אל תוך זוגיות בריאה וטובה. כן, זה התסריט שיש לנו בראש כשאנחנו מדמיינים חתונה, אבל זה לא תמיד כך. יש חתונות שבהן אם תתקרבו עוד קצת אל החופה תבחינו בילדיהם של בני הזוג שמציצים מאחורי החליפה, ובחתן וכלה שכבר אינם זורחים כאילו יש הילה מסביבם.

נישואים שניים תחת עול האלמנות הולידו את המושג "משפחות מורכבות", שכשמן כן הן - סבוכות ומפותלות ביחסים שבין אחים חדשים, אזכרות לבני הזוג הקודמים, ריכולי השכנים, החדר של האישה הקודמת, המבטים והפרשנויות. בתוך הסבך ניצבים בני זוג שרק רוצים לפתוח דף חדש, ובעיקר כמהים לאהבה, יציבות וביטחון, בדיוק כמו כולם.

לא מחברים בכוח

מרים ארן, יועצת זוגית בת 63 מגמזו, היא מחברת הספר החדש 'וכשאני לעצמי' בעריכת אפרת ביגמן, העוסק בהתמודדויות של הורים וילדים במשפחה מורכבת. היא נסעה ברחבי הארץ, ישבה בביתם ושמעה את הסיפורים הלא פשוטים שתועדו ונוצקו אל ספרה.

"הרגשתי שאנשים מאוד רוצים לדבר", אומרת ארן, "עצם העובדה שהם פתחו לי את הדלת כבר דיברה בעד עצמה, הם השתוקקו לאוזן קשבת. פעם אחת פגשתי בחתונה חברה שהתאלמנה, וכל הערב היא סיפרה לי על הקשיים בנישואים השניים שלה. לא היה לי מה להגיד לה אבל הייתי שם כדי להקשיב. אחר כך פגשתי עוד סיפורים דומים והבנתי שיש כאן המון מצוקה שזועקת. סיפורים על בנות בוגרות של הבעל שעוקבות כל הזמן אחרי הזוג, דיבורים של שכנים והרבה אמירות פוגעות".

אנחנו יושבות בסלון ביתה המתהדר בקירות עגולים, גחמה של הזוג ארן כשהיה צעיר, שהולידה את מפעל חייהם. מכיוון שקירות עגולים יוצרים תהודה, החליטה ארן הצעירה לתלות בדים כדי להפיג מעט את ההד. היא ארגה ורקמה בדים בכישרון ועד מהרה הגיעו התגובות הנלהבות. "אנשים התפעלו מהעבודות ושאלו אותי למה אני לא מוכרת. יהודה בעלי בדיוק סיים פרויקט, צייר לי לוגו ואמר לי: ככה נהפוך את ההובי שלך לביזנס".

'שש משזר', כך הם קראו לסטודיו שלה, שמוכר פרוכות, מעילי ספר תורה ומוצרי יודאיקה בהזמנה אישית לבתי כנסת ולחברות כבר שלושים שנה. מתחילת הדרך בני הזוג ארן שמו להם למטרה לתת מענה לבעיות ולחוסר שמתגלה בחיים היהודיים. לדוגמה, הם עיצבו שקיק בד חינני לאתרוג שנענד על מפרק היד במקום הקופסה שלא מותירה מקום פנוי לתת יד לפעוט, או רקחו פטנט בלעדי שנקרא 'גלילן' לגלילת ספר התורה מבלי לשחוק את המפה שמתחתיו.

במהלך מסעותיה לשיווק המוצרים ברחבי הארץ, פגשה ארן ברבות השנים סיפורים של משפחות מורכבות. המצוקה והקושי שגילתה הובילו אותה לפני שש שנים ללמוד ייעוץ זוגי ובהמשך לכתוב את הספר. הייתה לה דעה מגובשת בתחילת התהליך, אך עד מהרה היא הבינה שהתמונה הרבה יותר מורכבת.

"בזוגיות שנייה צריך המון הכלה. כולם מצפים לראות את המשפחות מאוחדות ואת בני הזוג מארגנים שבתות וטיולי גיבוש למשפחה החדשה. אני הבנתי עם הזמן שזה לא הכי חשוב. הרי מדובר בשתי משפחות, וגם אם תהיה שבת שבה הילדים לא יהיו ביחד זה גם בסדר. לא צריך לנסות לאחד את האחים בכוח אם הם לא מעוניינים. הזוגיות קודמת להכול, גם לילדים. הילדים יודעים להערים קשיים ואף אחד לא רוצה לאבד אותם, אבל רוצים לבנות זוגיות חדשה. צריך המון חוכמה, הכלה ועבודה על המידות בנישואים שניים".

תחביב שהפך למקצוע. שעון של 'שש משזר'

צילום: פלאש90

להסתכל בעין טובה. הדס דיסין וח"כ יהודה גליק שנישאו לאחרונה בשנית

אנשים השתוקקו לאוזן קשבת. ארן וספרה

סיפור לא פשוט

ארן מסבירה שאם בנישואים ראשונים יש הפרעות שמתעוררות תוך כדי תנועה, כמו התנהלות פיננסית, חילוקי דעות באשר לחינוך הילדים, הורה דומיננטי ועוד, הרי שבנישואין שניים ההפרעות מגיעות כבר כחלק מהחבילה הזוגית, והילדים הם אחת מהן.

"צריך ממש לרחף מעל הילדים ולא להישאב. בוודאי שהוא לא צריך לחנך את הילדים שלה והיא לא את שלו, ואנשים כל הזמן נופלים בנקודה הזאת. יש לך בעיה עם הילדים שלו? שהוא יטפל בה. הילדים בסופו של דבר מתעופפים מהבית, ומה הילדים מעדיפים? להתחיל לטפל באבא שהוא לבד כבר בגיל שישים? מספיק שהם יצטרכו לטפל בו בגיל תשעים. בוודאי שעדיף שההורים יתחתנו פעם שנייה".

כדי להמחיש את ההבדל המהותי בין נישואים ראשונים לשניים משתמשת ארן כמשל בסיפור הילדים המוכר 'ברבאבא', שבו כל כלי שאליו הוא נכנס - הברבאבא מתעצב בצורתו. "כך בנישואים ראשונים", מסבירה ארן, "בני הזוג משתלבים ומתמזגים. אבל בנישואים שניים זה לא המצב. גם אם מתאלמנים בגיל צעיר, ברבאבא הם כבר לא יהיו. הבסיס מלכתחילה עצוב, והם לא דף חלק ולא דף מחוק. הם כותבים על דף מקושקש, מה שכבר גורם לנישואים האלה להיות בעיתיים".

לעיתים כבר בעת שהאלמן או האלמנה יושבים שבעה על בני זוגם, מנסים לשדך למתאבל או למתאבלת הטריים בן זוג חדש. יש הטוענים שמדובר בחוסר רגישות ואף בפשע. ארן גילתה שכמו הרבה דברים בחיים, התמונה הרבה יותר מורכבת וכל סיפור לגופו.

"כשהתחלתי לעבוד על הספר באתי עם אג'נדה מסודרת, אבל למדתי מהמפגש שלי עם אנשים שמה שקשה לאחד לא קשה לשני. למשל, חשבתי שחלוקת חדרים זה שטויות, אבל יש בתים שבהם זה דווקא סלע המחלוקת. לעומת זאת, אזכרות היו נראות לי כסיטואציה קשה, אך הופתעתי לגלות שיש בתים שבהם הבעל השני לוקח את האמא של הבעל הראשון לאזכרה וזה לא נושא קשה בכלל. אין כללים בדברים האלה, זה לגמרי אישי".

"לא צריך לנסות לאחד את האחים בכוח אם הם לא מעוניינים. הזוגיות קודמת להכול, גם לילדים. הילדים יודעים להערים קשיים ואף אחד לא רוצה לאבד אותם, אבל רוצים לבנות זוגיות חדשה. צריך המון חוכמה, הכלה ועבודה על המידות בנישואים שניים"

"אני לא מסכימה עם הגישה של 'לא נפרדים בשום מחיר'. לפעמים הבעל לא אוהב את בית הכנסת בשכונה החדשה והאישה רוצה להיות עם הילדים שלה בזמנים מסוימים, אז הם חוגגים את ראש השנה בנפרד וזה בסדר, לא צריך להיבהל מזה. כל זוג עם מה שמתאים לו, צריך לדעת לזרום עם השכל הישר ומה שמתאים"

תיבות נפתחות

ההתעניינות של ארן בנושא אינה מקרית, כמו גם הדעות המגובשות שאיתן היא הגיעה לנושא. ארן עצמה גדלה במשפחה מורכבת. אמה, שלי נורדהיים, התאלמנה בתקופת השואה כשלה ארבעה ילדים. שניים היו עמה ועם בעלה דוד שמת במחנה, והשניים הנותרים הוחבאו אצל גויים. כשעלתה לארץ, התגוררו היא וארבעת ילדיה בשכונה חדשה ברמת גן יחד עם הוריה, ובכל שבת הבית היה הופך לבית כנסת מאולתר. מדי שבת היה מגיע אלכסנדר כהן, לימים אביה של ארן, אלמן צעיר ואב לשלושה בנים. המפגש בין שלי לאלכסנדר הוליד חתונה ושלוש בנות משותפות. ארן היא הבת השנייה מבין השלוש.

"כשהייתי צעירה סיפרו לי את הסיפור והייתי מאוד גאה במשפחה שלי. לא שאלתי שאלות. הפער ביני ובין האחים שלי הוא עשרים שנה, וכשנולדו האחיינים הייתי מגיעה כל יום לבית ספר גאה, מספרת שנולד לי עוד אחיין, בתקופה שבה ברוב המשפחות היו מקסימום שניים-שלושה ילדים. אנחנו נחשבנו למיתוס, לסיפור הצלחה".

אבל בעקבות ההחלטה לכתוב את ספרה, כשארן החלה לחקור את הנושא ושאלה את אמה ואחיה שאלות, היא גילתה שהמצב היה שונה משחשבה. אחד המשברים שחוו היה סביב ההחלטה הגורפת של הוריה שעל כל ילדיהם לכנות אותם אבא ואמא. "אחי היה אז בן שש עשרה והיה לו קשה לקרוא לאבא שלי אבא, כי אבא שלו מת בידיים שלו במחנה". באחד מקטעי יומנו של אותו אח, המובאים בספרה של ארן, מתאר האח התכתבות בינו ובין הוריו שממחישה את הקושי שאליו נקלע. "לאמא ומר כהן", הוא כותב, והאב משיב לו שאיננו "מר" בשבילו. במכתב הבא הוא כותב "לאמא ודוד אלכס", האב עונה לו שהוא איננו דוד שלו. במכתב השלישי הוא פותח ביקיריי ובכך פוטר את עצמו מהתייחסות ישירה.

כשהיית צעירה הרגשת את המתחים הללו?

"לא. לא הייתי מודעת אליהם, רק כשהייתי כבר אישה מבוגרת שמעתי שהיו לאמא שלי התמודדויות לא פשוטות. אף פעם לא ראיתי שוני בין החלקים השונים במשפחה, אבל אני זוכרת שיום אחד שמעתי רכילות ורק אז ראיתי את השוני ביניהם, שקבוצה אחת יותר תוססת והשנייה שקולה יותר".

במשך שנים רבות משפחתה של ארן הייתה מלוכדת. כך זה נשאר גם אחרי מות האב לפני 14 שנים. אבל כשאמה של ארן נפטרה לפני שבע שנים המשפחה חוותה טלטלה. "היו ויכוחים על כלים, צלוחיות, מלחמות על דברים לא מהותיים. זה היה מאוד כואב", היא נזכרת. "היו המון סנטימנטים, כי חלק גדול מהכלים היו מתקופת השואה. כתבתי בעדינות בספר שהייתה שבירת כלים ואחר כך הכלים התאחו, אבל הקשר אחרי מות אמי עלה על שרטון ולא חזר להיות מה שהוא היה פעם".

"כאב לי שחזרנו לקבוצות משפחת המוצא אחרי הפטירה של אמי", היא ממשיכה לתאר את החוויה הלא פשוטה הזאת. "53 שנים לא היו מספיק זמן לאחד את המשפחה. היום יש קואליציות שאני לא חלק מהן. כואב לי לא בגלל שלא מספרים לי דברים מסוימים, אלא בגלל שאנחנו לא משפחה מאוחדת באמת. לפעמים בין חברים קרובים קורה שמתרחקים וזה בסדר, אבל כשזה קורה במשפחה זה כואב".

אחרי המרור יש שולחן עורך

למרות שהמציאות של משפחה מורכבת היא המציאות שבה חיה וגדלה ארן, המפגש עם משפחות מורכבות נוספות חשף בפניה תופעות ומערכות יחסים שלא הכירה מהבית. אני שואלת אותה מה התחדש לה במהלך הראיונות שערכה לקראת הספר, מעבר למה שהכירה במשפחתה.

"בעיקר את החוצפה של הילדים", עונה ארן. "אמירות כמו 'את לא אמא שלנו' הן הכי נפוצות. לא הייתי מופתעת מעצם האמירה, אבל כששמעתי את הטון והכאב בקול של האמא, שמספרת כמה פוגע ומעליב זה שילדים מתעלמים ממנה ונכנסים לבית בלי לומר שלום, זה מכווץ את הלב. יש כמובן את היחס של השכנים. את שומעת מקרה שבאזכרה של האישה הראשונה חברות של הנפטרת נכנסות למטבח של האישה השנייה בחופשיות ומתעסקות".

הגישה שלך השתנתה בעקבות הגילויים החדשים?

"כן, את הגישה של 'לא נפרדים בשום מחיר' שיניתי. לפעמים הבעל לא אוהב את בית הכנסת בשכונה החדשה והאישה רוצה להיות עם הילדים שלה בזמנים מסוימים, אז הם חוגגים את ראש השנה בנפרד וזה בסדר, לא צריך להיבהל מזה. לי זה היה מאוד זר וחדש, אבל לאט לאט הסרתי את כל המחסומים. הבנתי שיש זוגות שלולא ההיפרדות מדי פעם הזוגיות שלהם לא מחזיקה מעמד, ולעומתם פגשתי באלמנה שאצלה זה היה קו אדום. כל זוג עם מה שמתאים לו. צריך לדעת לזרום עם השכל הישר".

תובנה נוספת הגיעה בעקבות מקרה השתלטות השכנות על המטבח. "בהתחלה חשבתי שצריך לטפל ולעזור רק לזוגות, אבל היום אני יודעת שהנושא נוגע לכולם. כל השכנים צריכים לדעת לא לדחוף את האף

משפחה שנחשבה לסיפור הצלחה. אמה ואחיה למחצה של ארן

"כשהייתי צעירה סיפרו לי את הסיפור המשפחתי והייתי מאוד גאה בו. רק כשהייתי כבר אישה מבוגרת שמעתי שהיו לאמא שלי התמודדויות לא פשוטות. כתבתי בעדינות בספר שהייתה שבירת כלים ואחר כך הכלים התאחו, אבל אחרי מות אמי הקשר בין האחים לא חזר להיות מה שהוא היה פעם"

שלהם. אמירה כמו 'רק נכנסה לבית וכבר עושה שינויים' לא אמורה להיות. זה מאוד מעליב. כשנתן מאיר החליט להתחתן בשנית אחרי רצח אשתו דפנה, ראיתי תגובות כאלה. זה נורא ואיום הדבר הזה, צריך המון חוכמה בנושאים הללו".

את המשנה שנבנתה עם העבודה על הספר, מעניקה ארן לזוגות שמגיעים אליה לייעוץ. הזוג הראשון הגיע, במקרה או שלא, אל פתח הסטודיו שלה. "לקוח, אלמן טרי, הזמין אצלנו מעיל לספר תורה בשביל הבן. כשהגיע לסטודיו אמר לי ששמע על הספר שכתבתי מפי לקוחה אלמנה שהוא יוצא איתה. הוא שיתף אותי בלבטיו ואמר לי שהוא מעכב את החתונה כי אשתו הראשונה מתגלה אליו בלילות. יש סיפור מאוד דומה אצלי בספר והראיתי לו אותו. בפן היותר ארצי הוא אמר שהעיכוב נובע גם מההבדלים הגדולים בין הילדים שלו ושלה. וזה בכלל לא אמור להפריע, לא הילדים מתחתנים אלא הם".

בספר מובאים 17 סיפורים על התמודדויות עם ילדים שהם לא שלך, מגורים בבית שבו את חוששת לתלות תמונה, נערה שצריכה להיקשר לאמא חדשה ועוד קרעים של תחושות וקשיים. כל המרואיינים ביקשו להופיע בעילום שם והשמות המופיעים בספר בדויים. לארן הייתה שיטה מסודרת לשמות.

"היה לי קוד אבל באמצע הוא הסתבך לי. אני לא יכולה לגלות אותו, אבל בואי נאמר ששמרתי על הכלל עם כמה חריגים", היא צוחקת. "היה לי חשוב לשמור על אופי אחיד בין השם המקורי לבדוי. למשל, אם קוראים לך ברכה אז טובה זה בסדר. לקח לי זמן להתרגל לשמות הבדויים".

אחד הסיפורים שנגע ללבה במיוחד הוא מקרה שבו בשבת הראשונה לנישואים יוצאת האישה השנייה מבית הכנסת ובעלה נשאר לשיעור הקבוע שלו אחרי התפילה. "היא עומדת לבד בחוץ, בחברה חדשה, ואין לה עם מי לדבר, אף אחד לא ניגש אליה ויכול להיות שמסתכלים עליה בזרות. כשהוא יוצא היא שוטפת אותו והוא עונה: את לא רוצה שבעלך ילמד תורה?!"

ארן ממהרת להסביר את הטעות שבתפיסה הזאת. "לא משנה שזאת אשתו השנייה, גם לאישה הזאת הוא צריך להיות נקי לביתו. אי אפשר להמשיך את ההרגלים הקודמים כאילו דבר לא השתנה". אבל עם כל הקושי וההזדהות, ארן מודה שריבוי המקרים כבר הקהה אצלה במעט את הרגשות, "אני אדם שבוכה בקלות אבל אני כבר לא בוכה יותר".

עם כל הסיפורים הכואבים וההתמודדויות, כדאי בכלל להינשא שנית?

"בוודאי שכן. אני מציגה את הקשיים כדי שידעו להתכונן. יש לרבי נחמן סיפור מאוד יפה על גוי ויהודי פושטי יד שמגיעים בליל הסדר לבית של יהודי. הגוי אוכל את המרור בתחילת הסדר ומיד לאחריו בורח משם. אם הוא היה יודע שתהיה עוד ארוחה דשנה אחרי המרור הוא היה נשאר. האם ליידע זוג שהוא עומד לצלוח קשיים? בוודאי שכן. צריכים להתכונן לפני, וגם מי שלא עשה את כל ההכנות הנפשיות תמיד יכול לתקן".

"נכון, זה יכול להישמע מאוד מייאש", היא ממשיכה, "למה בכלל להיכנס לסיפור הזה? אבל כמו ברווקות, נישואים הם ניסיון, ומה עדיף - ניסיון של רווקות או של נישואים? מישהי שהיו לה נישואים קשים תמליץ על רווקות? בוודאי שלא. גם אחרי סיפור קשה מחפשים זוגיות טובה יותר. אף אחד לא חושב שלהיות לבד באופן תמידי זה מצב טוב. ישנם רבנים שהתחתנו פעם שנייה בגיל 80, ונכון לעשות את זה. אין מה לעשות, לא טוב היות האדם לבדו".

נוסף על הטיפולים וכתיבת הספר, ארן שמה לה למטרה ליצור קבוצות תמיכה והדרכה לקראת נישואים שניים. "יש כל כך הרבה הדרכות לנישואים ראשונים, צריך שיהיו הדרכות כאלה גם בנישואים שניים. לאו דווקא מהצד ההלכתי אלא גם בנושא של תקשורת. צריך לדעת שנכנסים למערכת אחרת וכל מה שקיים בנישואים הראשונים מועצם בנישואים שניים".

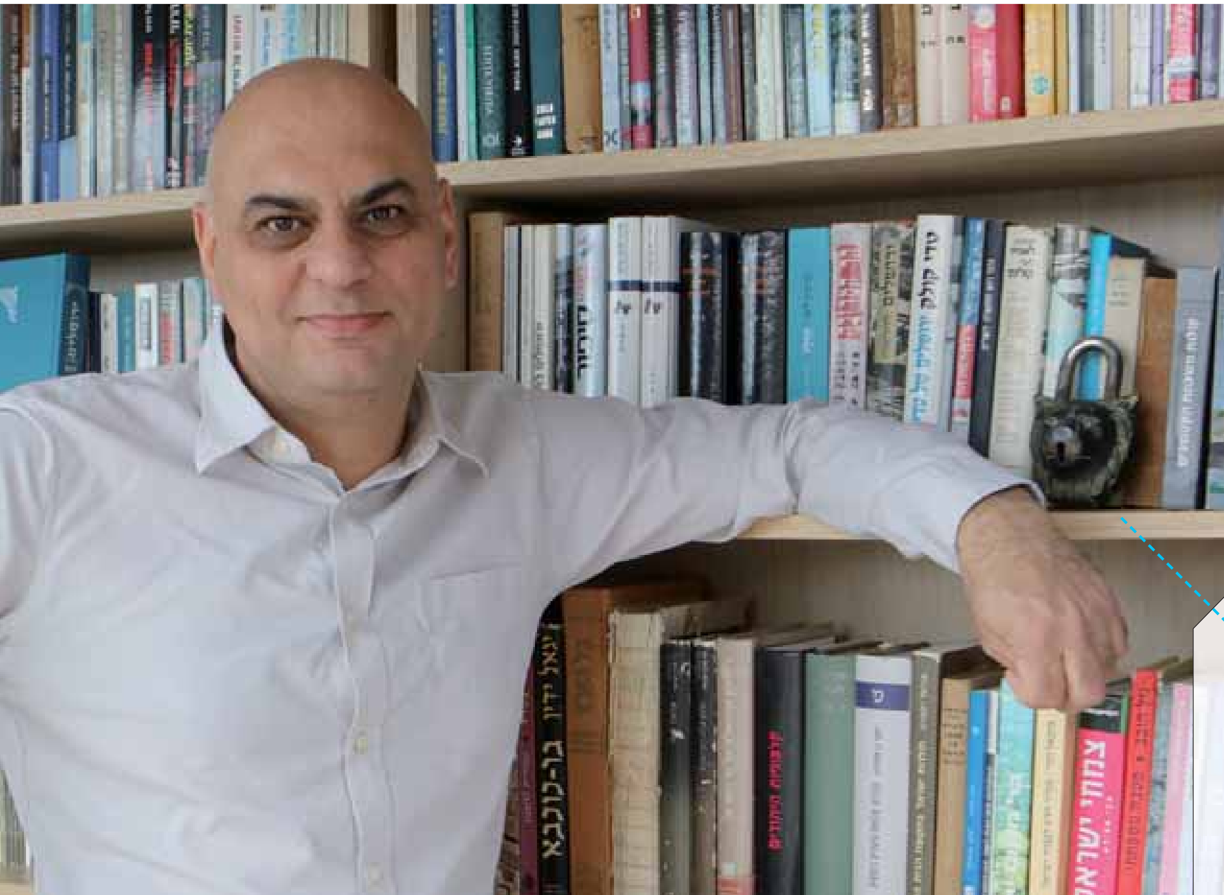
מה היית רוצה שהסביבה תדע על המשפחות הללו שלא יודעים היום?

"תמיד נכון לא להתערב, להסתכל בעין טובה ולפרגן כי זו ההחלטה של הזוג. גם אם אתם חושבים שזו החלטה לא נכונה - אל תתערבו".

שלמה צזנה

בן 47, תושב חיפה. נשוי למיכל ואב לשלושה. עיתונאי, סופר, מורה דרך וחוקר ירושלים

צילום: הרצי שפירא

החלום/ "כילד אהבתי להצטרף לאבא לעבודה במערכת. אבא היה הולך לענייניו ואני הייתי מזנק לחלון שהשקיף על בית הדפוס. המראה היה מהפנט בשבילי. הייתי מסתובב בין החדרים וצופה בעבודה העיתונאית. כבר אז היה לי די ברור שאני רוצה להיות שם כשאהיה גדול."

התחלה/ נולד לפני 47 שנים, בן הזקונים במשפחה של חמישה ילדים. גדל בשכונת הקטמונים בירושלים.

הקטמונים/ "רוב התושבים היו עולים, חיינו בבליל של עדות אבל בשכונתיות מאוד לבבית. באותן שנים השכונה נחשבה שכונת מצוקה. שם למדתי לראשונה על הכוח שיש לתקשורת: אני זוכר איך מה שראיתי בעיניים הופך לידיעה על מלחמת כנופיות בין עבריינים בעיתון שלמחרת. יצא לשכונה שם מאוד קשוח, אבל ביומיום המציאות הייתה הפוכה, אווירה קהילתית חמה. חוויתי ילדות מאושרת."

אבא/ אברהם ז"ל, עובד מינהלה בעיתון ג'רוזלם פוסט במשך 39 שנים. עלה לישראל מאלכסנדריה שבמצרים בגיל 25. "אבא עבד במשמרות לילה וזה היה סוג של מתנה בשבילי, כי רוב שעות היום ההורים שלי היו נוכחים. בשבתות היינו עושים טיולים רגליים, ושם אולי ניטע בי החיבור לירושלים."

אובדן/ "תמיד הרגשתי אהוב על ידו. אבא נפטר מסרטן הריאות בגיל 67, כשאני הייתי חייל בן 21. הגעתי אליו למחלקה האונקולוגית בהדסה עין כרם עם מדים ונשק. רק בדיעבד הבנתי עד כמה הייתי אז ממש ילד. זה מסוג הדברים שמטלטלים ומבגרים אותך בבת אחת. גם היום, כשאני אבא בעצמי, הגעגוע גדול."

אמא/ שרה (83), רוב שנותיה הייתה עקרת בית. עלתה מעיראק כנערה. "אמא גידלה אותנו במסירות יחד עם אבא, והדבר החשוב ביותר בשבילם היה החינוך שלנו. היא עדיין מתגוררת באותה הדירה שגדלנו בה כולנו ומרעיפה עלינו חום ואהבה."

מסורת/ גדל בבית עם חיבור עמוק למסורת. "בליל שבת ובשבת בבוקר הלכנו לבית הכנסת. עשינו קידוש וסעודות שבת משפחתיות וכמובן הקפדנו על אוכל כשר. בבית הכנסת ישבתי יחד עם אבא ועם האחים והקריאה בתורה תמיד ריתקה אותי."

אינטגרציה/ למד בתיכון המקיף דנמרק. "בכיתה היו תלמידים מהקטמונים יחד עם ילדים משכונות כמו רחביה, שהיו ברמה סוציו-אקונומית גבוהה יותר. למדו איתי ילדים שההורים שלהם עוסקים במקצועות חופשיים ומבתים מבוססים, אבל הפערים הללו לא באו לידי ביטוי ביחסים החברתיים בכיתה."

צבא/ שירת ביחידת המסתערבים שמשון, שפעלה ברצועת עזה. "אלו היו שנים קשות בעזה ותקופה מאוד מחשלת בשבילי. היינו מסתובבים בסמטאות בתוך עזה ושולפים משם מחבלים ומבוקשים. אתה פוגש את כל הרוע ורואה את השנאה שלהם בעיניים. זה היה מאתגר כל יום מחדש". אחרי שנה וחצי עבר לחטיבת גבעתי ושימש כסמל בפלוגת מסלול.

קופץ למים/ את דרכו כעיתונאי החל כלכתב צרכנות במקומון 'ידיעות ירושלים' מבית ידיעות תקשורת. "בגיל 22 ידעתי שאני רוצה להיות עיתונאי. נכנסתי למקומון, אמרתי שלום והצעתי את עצמי. ככה התחלתי". במקביל למד תקשורת ועיתונות בבית הספר לתקשורת 'כותרת' של אוניברסיטת תל אביב.

מעריב/ אחרי כשנה וחצי החל לעבוד ככתב לענייני חרדים בעיתון 'מעריב'. "באתי רק להחליף מישהו באופן זמני ואיכשהו הזמני הפך לקבוע". בהמשך, לאחר רצח יצחק רבין, החל לסקר גם את המתנחלים ומועצת יש"ע, ועשה זאת במשך תשע שנים. "כיסיתי שתי קבוצות באוכלוסייה, שכל אחת מהן הייתה בעימות מתמיד, בלי רגע דל."

פיגוע רודף פיגוע/ במסגרת עבודתו העיתונאית לקח חלק בסיקור אירועים במרחב ירושלים, ובהם פיגועי טרור שהתרחשו באותן שנים. "המערכת ישבה בירושלים, כך שנחשפתי לכל מה שהתרחש בבירה. הפיגועים באותן שנים היו שגרת יומנו, ולפעמים הייתי מגיע למקום לפני כוחות ההצלה. נחשפתי למראות קשים וזה היה מטלטל מאוד."

עד כאן/ "כשהגעתי לסיקור אצל משפחת דיקשטיין אחרי הפיגוע בכוכב השחר, ושמעתי מהיתומים איך הם ראו את המחבלים רוצחים את אבא ואמא ואחר כך מעשנים בנחת ליד הרכב, אמרתי לעצמי: די, אני חייב שינוי."

השינוי/ במשך שנה שימש כסגן עורך בשבועון 'כל העיר', מקומון מרשת שוקן. בהמשך הקים יחד עם תהילה מילוא, תושבת עפרה, את אתר האינטרנט של ירושלים 02net. "תהילה אישה מבריקה. באתר סיפרנו על כל מה שקורה בירושלים - חדשות, בילוי ופנאי. היו לנו בכל חודש מאות אלפי גולשים, אבל לא הצלחנו להפוך אותו לרווחי במידה הרצויה ואחרי חמש שנים סגרנו את האתר."

ישראל היום/ בשנת 2007 הצטרף לעיתון 'ישראל היום', "עיתון חדש שקם מאפס והייתי בו מיומו הראשון. האמנתי שיש מקום בישראל לעיתון אחר, עיתון ימין. הלהיב אותי הרעיון ליצור עיתון חדש. אני חושב ש'ישראל היום' עשה את הבלתי ייאמן והצליח נגד כל הסיכויים. הוא נותן מקום לדעות שלפני כן לא שמענו."

כתב מדיני/ במשך 11 שנים שימש כתב ופרשן מדיני של 'ישראל היום'. "כיסיתי כל מה שקשור לעבודת ראש הממשלה, תהליכים מדיניים, דיפלומטיה, יחסי ישראל וארצות הברית, ביקורים ממלכתיים בחו"ל ופוליטיקה הרבה פוליטיקה". והביקורת על כך שמדובר בביביתון? "העיתון אף פעם לא הסתיר את תמיכתו במחנה הימין ובעומד בראשו בנימין נתניהו."

החצי השני/ מיכל (לשעבר זומר), בת 44, ילידת חיפה. עובדת בכירה בחברת התרופות AbbVie. "פגשתי אותה בכנסת בשנת 2003, כשהייתה לוביסטית. מיכל היא החברה הכי טובה שלי, עם העצות החדות ביותר בכל נושא ועניין."

הנחת/ שלושה. תמר בת 13, תלמידת כיתה ח', "אשפית אינסטגרם ומיוזיקלי". הדס בת 10, תלמידת כיתה ה', "נולדה ביום ירושלים, מגנגת על פסנתר ושחקנית כדורסל מצוינת". והקטן לירון בן חמש, "בן אחרי שתי בנות שמכניס הרבה מאוד אושר לחיים שלנו."

יועץ תקשורת/ "אחרי 11 שנים ב'ישראל היום' הגעתי למיצוי ועזבתי". וכך לאחר 25 שנים בעיתונות חצה את הקווים והפך ליועץ התקשורת של יאיר לפיד, יו"ר מפלגת יש עתיד. "בעצם עברתי לצד השני בעולם התקשורת."

סופר/ לאחר תשעה חודשים סיים את תפקידו עם לפיד, ובימים אלו הוא מקדיש את זמנו לכתיבת ספרים. "כרגע אני בצומת שבסופו אחליט האם אחזור לתקשורת ולעיתונות או לייעוץ תקשורתי."

קח מקל, קח תרמיל/ בינתיים, בשנת 2012 סיים קורס מורי דרך. "זה קורס חובה לכל אזרח ישראלי. 80 יום של סיורים באתרי החובה במדינת ישראל. מחצית מימי הסיור מתקיימים בירושלים, והקורס העניק לי תמונת מצב מלאה לגבי מקומה של ירושלים מבחינה היסטורית, דתית, גיאוגרפית, דמוגרפית ופוליטית."

מתחבר/ למרות שגדל, צמח ועבד בבירה, הרגיש שהוא מכיר את ירושלים חלקית בלבד והחל לחקור לעומק את אתריה של העיר. כך הגיח לאוויר העולם ספרו הראשון על ירושלים, 'מדריך לעיר ירושלים', שבו מובאים בקצרה 500 האתרים החשובים בירושלים, "שהופכים אותה למה שהיא."

+חשיפה/ בשנת 2002 חשף כי בעבודת הדוקטורט שהגיש אבו מאזן באוניברסיטה שבה למד ברוסיה, נקבע כי בשואה נרצחו 600 אלף יהודים ולא שישה מיליון. "באותם ימים בהנהגה הישראלית ראו בו פרטנר וקול מתון. הפרסום חשף פרצוף אחר."

במגרש הביתי

ספרים רבותי ספרים/ בהמשך הוציא שני ספרים נוספים על ירושלים: 'חקוק באבן', המספר על כתובות, סימנים וסמלים שמופיעים על אבנים בירושלים, ו-'100 נקודות חן בירושלים', שהוא מדריך כיס למטייל באתרי הבסיס שבעיר.

אם אשכחך/ "ירושלים בשבילי הפכה מכתובת לזהות. מעיר שנולדתי בה וגרתי בה רוב חיי, למקום שהוא חלק מהותי ובלתי נפרד ממני. למושג בית בכל מובן: ביתו של ה', ביתו של העם היהודי, הבית של ארצי, של משפחתי ושלי."

ספר חדש/ בימים אלו יוצא לאור ספר נוסף '669 ירושלים בתנ"ך' בהפקה של ספריית בית אל. "הספר החשוב ביותר שכתבתי על ירושלים. נכתב יחד עם הרב יצחק לוי מאלון שבות, מומחה לירושלים מהטובים שהכרתי. נפגשנו במשך כשלוש שנים, בדקנו את התדמית של ירושלים לפי כל 669 האזכורים של המילה ירושלים בתנ"ך."

עיר הבירה/ "הספר הוא הזמנה לקורא לעבור בעצמו על התנ"ך, עם ההנחיה שלנו, מההתחלה ועד הסוף באופן שיטתי, ולראות איפה וכמה פעמים מופיעה ירושלים. זאת חוויה מרתקת. בסופו של דבר המסקנה ברורה: ההופעה של ירושלים בתנ"ך היא זאת שהפכה את העיר לחשובה כל כך לעם היהודי."

אם זה לא היה המסלול/ "לא יותר מדי רחוק מהמסלול שלי היום. מאמין שהייתי שמח גם לכתוב תסריטים."

בוקר טוב/ מתעורר כשבנו לירון מתעורר - בשש וחצי בבוקר. פותח את היום עם כוס קפה ורפרוף על כל עיתוני הבוקר. "אחרי שהילדים ואשתי יוצאים מהבית, הוא הופך למעשה גם למשרד שלי. זה הזמן שלי לבד מול המחשב, כשאני לא יוצא לפגישות. אני בדרך כלל איש של לילה והולך לישון מאוחר ממש."

דיסק ברכב/ אוהב לשמוע את יובל דיין, דנה ברגר וויטני יוסטון.

השבת/ "יום שבו אני משתדל לחשוב אחרת ולא לעסוק בחול. יום עם המשפחה, בדרך כלל יום של טיולים, 50 אחוז מהזמן טיולים ברגל בירושלים."

דמות מופת/ בנימין זאב הרצל. "עיתונאי, סופר ומחזאי שחיבר חזון ופעל לשנות את המציאות. בחייו הקצרים ברור שלא היה לו קל, אבל הוא ידע שיש לו ייעוד, למזלנו."

מפחיד/ נחשים. "כשהייתי קטן, בל"ג בעומר נכנס לנו נחש לתוך הבית ונמלטתי ממנו שנייה לפני שהוא הכיש אותי. חייב לציין שגם על עכברים אני לא מת."

משאלה/ "אני מקווה שעולם העיתונות יתייצב על מודל רווחי ומכבד. שהפרינט לא יזנח את התחקירים וכתבות העומק, והרשת לא תהרוס את מקצוע העיתונאי אלא תעצים אותו."

כשאהיה גדול/ "אני מקווה שאזכה להתפרנס מכתיבת ספרים ואמשיך לחקור את ירושלים."

חנה קטן עזרת נשים

לתגובות: drchana2@gmail.com

סבא וסבתא של שבת

איור: עדי דוד

מבלבלים את הילדות. מעבר לקו בוקע קול שמלטף את קרום הלב הסבתאי. היא מספרת בהתרגשות מבעבעת על קבלת השבת בגן, וכמובן שבראש שמחתה - תרתי משמע - תעמוד המטפחת של אמא, זאת שהיא בחרה, עם הזהב והפרחים. ומרוב מתיקותה אני מאיימת להפוך לסבתא בולענית, יש לי חולשה למתוק. היא שמחה לבטא את ההזדהות שלה עם אמא. כי כן - ילד זקוק לדמות לחיקוי. והנה, צוותי החינוך לגיל הרך של 'נעמת' חושבים אחרת. אין יותר אבא ואמא של שבת, כי אם תורני שבת. במרחב המקודש של הגן, הכול אחד. תהיה "פינת מרפאה" או "פינת רופא ורופאה" במקום "פינת רופא ואחות".

הקביעה האחרונה ממש לא מחדדת כלום, לאור העובדה שבמציאות המתחדשת של ימינו, 70 אחוזים מהסטודנטים לרפואה הם נשים. בשנות לימודיי היינו כ-30 אחוזים בלבד. גם מספר הגברים שלומדים סיעוד עולה כל הזמן, גם בקרב אנ"ש, כך ש"פינת רופאה ואח" בהחלט תשקף את המציאות העכשווית.

ילדים זקוקים למגדלור. ילדים מבקשים מגדלור בוהק באור יקרות, תכול או ורוד, ולא פנס קטן שאורו האפור מהבהב קלות. בשיטת החינוך 'אייכה', שהתוודעתי אליה דרך הרבנית הפסיכולוגית רויטל שנור, ההורה נמשל למגדלור - יציב ומאיר. ילדים נמשכים לגודל ולאור, ומבקשים את ההכוונה של המגדלור במסעם אל חוף מבטחים. זאת הורות מיטיבה - להעביר מסרים ברורים, ליצור לילד נקודת הזדהות עם הוריו מולידיו במקום לבלבל אותו.

אבל הבלבול חוגג, לכל הכיוונים. מצד אחד רצון לטשטש טקסיות דתית, ומאידך - חגיגות ימי הולדת לכלבים, כי הזהות היהודית שלהם בוודאי חשובה...

הטקס קרוי "בארק מצווה" ("בארק" היא נביחה באנגלית). את המסיבה חוגגים רפורמיים בארצות הברית לכלב המאושר שמלאו לו 13 חודשים, כשהוא חובש כיפה, נעטף בטלית ומוצג בפניו ספר תורה. חלק מטקסי בארק מצווה נערכים בבתי כנסת. יש שמזמינים לכלב עוגה מיוחדת מבשר בצורת עצם או מגן דוד. זוהי אכן התקדמות. טקס של חיזוק הזהות היהודית של הכלב. דבר נאה ומתכבד.

הדרת גברים. ועם כל הבלבול, הסולידריות הנשית הולכת ומתעצמת. הנה, במינסוטה שבארצות הברית הוקם לפני שנה ה-modern well - חללי עבודה עם עיצוב חמים, שרפרפים מכוסים בפרווה סינתטית וכורסאות נוחות, המהווים מרחבים בטוחים לנשים בלבד. הם פזורים כבר בכל רחבי המדינה, בהשראת קמפיין me too. במרחבים הללו מארגנות הנשים לעצמן הרצאות ושיעורי העשרה ויוגה, והם מהווים כתובת לחברה נשית תומכת, למניעת בדידות, למקומות שבהם אפשר לקבל השראה. החללים האלו מיועדים לנשים בלבד, ואכן יש כאן הדרת גברים. בעיריית ניו יורק מתנהלת חקירה של ועדת זכויות האדם בגין אפליה מגדרית נגד הגברים.

והנה זה קורה: בירושלים נפתחו כיתות נפרדות בבית ספר חילוני. הנחת היסוד של ההנהלה ושל ועד ההורים היא שלבנות ממש טוב ללמוד עם בנות - כך הישגיהן הלימודיים וצרכיהן הרגשיים ממוצים עד תום.

בנים ובנות כבקשתכם. ועדיין, יש מי שמעדיף בנים. מחקר חדש שבוצע במרכז הרפואי שיבא בתל השומר מצא שלשיטת ההפריה החוץ-גופית יש השפעה על קביעת מין העובר. בשיטת ההפריה החוץ-גופית IVF, שבה מתקיים ערבוב אקראי בין תאי הזרע לביצית, יהיו יותר בנים, כמו בטבע. אך בשיטת ICSI, שיטת הפריה פולשנית שבה מחדירים זרע בודד לביצית דרך מעטפת הביצית, עולה הסיכוי לבנות. מין העובר נקבע על ידי כרומוזום המין הנושא את תא הזרע שמפרה את הביצית. בהפריה טבעית, הסיכוי ליצירת עובר ממין זכר גבוה במקצת מהסיכוי ליצירת עובר ממין נקבה. במחקר נבדקו כמאה ביציות שהופרו בשתי השיטות.

ממצאי המחקר הנוכחי יכולים לסייע לזוגות המיועדים לעבור טיפולי הפריה חוץ-גופית לצורך קביעת מין היילוד, ולהגביר את הסיכוי להשגת עוברים מהמין המבוקש על ידי בחירה בין שתי שיטות ההפריה השונות.

מדרון פמיניסטי חלקלק. היום אנחנו רותמים את הטכנולוגיות הכי מודרניות למטרת-על של יצירת חיים, וזה מה שמשך אותי כל כך למקצוע. אבל מתברר שיש בעולם הרחב מקומות שבהם הולכים אחורה ביחס לערך החיים.

באתר ערוץ 7 פורסם כי במדינת וירג'יניה נעשה ניסיון להעביר הצעת חוק שתאפשר לרצוח תינוק גם לאחר שיצא מבטן אמו, אם האמא חוששת שחייו יסכנו את בריאותה הפיזית או הנפשית. זאת בהמשך לחוק הנוהג במדינה שמאפשר לבצע הפלות אף בסוף השליש השלישי של ההיריון, שזה בעצם fetocide, רצח עובר, במעטפת לשון מכובסת של הפלה. וכצפוי, בעולם שבו האני במרכז, פמיניסטיות מקומיות תמכו בהעברת החוק, בטענה כי הריגת התינוק מתוך דאגה לבריאות האם איננה מעניינם של גברים, כי מדובר בגופה של האישה. זאת גם אם התינוק כבר נולד ושוכב לו בשקט בעריסה.

ואני תמהה למה נושא ההפלות הוא הנושא החם ביותר בדיון הציבורי בין שמרנים לליברלים בארצות הברית, ואצלנו - הס מלהזכיר. נאלם כל דיון ציבורי בנושא.

ילדים זה שמחת חיים. במחקר שבוצע בבית החולים הדסה הר הצופים, נבדקו גורמים שהשפיעו על שביעות רצונן של נשים מחייהן בגיל העמידה. נמצא שמספר הילדים היווה גורם מרכזי וראשון בשמחת החיים ובצליחה מיטבית של גיל המעבר, ביחס עולה לפי מספרם.

וכך גם בגיל הזהב. לפני כמה שנים פורסם שבשדה אליהו, קיבוץ מיוחד במינו, זוכים החברים לאריכות ימים מופלגת. מהו סוד הקסם? מתברר שהמקום המתאים ביותר להזדקן בו הוא הקיבוץ. הרשת המחבקת של קשרים בין-דוריים, כבוד ודאגה להורים, היא המיטיבה עם שנות השיבה.

מנוחה לחיי עולמים. ויש את השבת. גיסי, פרופסור רפאל קטן, ביצע לפני שנים מחקר רפואי בשיתוף עם פרופסור בלונדהיים ז"ל, והם מצאו שדווקא מנוחת הנפש שמעניקה השבת, היא היא המעניקה אריכות ימים. וזה היה עוד לפני עידן הרשת, שמחדד לנו היום את עומק אמיתת דבריהם. מסתבר אם כן שהשילוב המנצח ליצירת זהות איתנה ובריאות הגוף והנפש מגולמים בדמותם של קשר רב-דורי ובמנוחת השבת.

אז אל תנסו לבלבל אותנו. אנחנו רוצים גם סבא וסבתא של שבת.

בירושלים נפתחו כיתות נפרדות בבית ספר חילוני. הנחת היסוד של ההנהלה ושל ועד ההורים היא שלבנות ממש טוב ללמוד עם בנות - כך הישגיהן הלימודיים וצרכיהן הרגשיים ממוצים עד תום

איה קרמרמן
על טעם ועל רוח

לתגובות: ayakremerman@gmail.com

יום שעשני כרצונו

המשמעות המקסימה של ברכת "שעשני כרצונו", שאומרת שבעצם אני רצון השם בהתגלמותו, מרגשת אותי. כמובן לא אני ספציפית, הזן שלי. אז פרט לדברים הברורים שבהם אנחנו טובות, חשבתי על עוד דברים שנשים מצטיינות בהם

לא קיימת ברכה שאני יותר אוהבת לברך מברכת "שעשני כרצונו". אין. באותה הנשימה כמובן שצריכה להתחבר אליה ברכת "הנותן ליעף כוח", שגם אותה אני אומרת ממש בכוונה אחרי 15 שנים של הנקות ליליות. אבל ללא ספק ל"שעשני כרצונו" שמורה הבכורה בליבי. מרגשת אותי המשמעות המקסימה שבעצם אני רצון השם בהתגלמותו. זאת אומרת לא אני ספציפית, הזן שלי. האמת, צודק. אין כמו נשים.

ככל שאני מתבגרת אני מבינה את הצורך בהדרה. הדרת גברים. לנשים יש את הלב הכי פועם, את המחשבות הכי עגולות, את הרגשי הכי צובט. לכן לא ברורה לי בעליל דרך החשיבה של נשים מסוימות שחושבות שאנחנו אמורות להתחרות בגברים, או לנסות להיות איתם באיזה תיקו או שוויון. שאלו את הרב שך למה מברכים "שלא עשני גוי" במקום "שעשני יהודי"? ענה הרב ואמר: הקדוש ברוך הוא עושה שלא תהיה גוי, אתה עושה שתהיה יהודי. אותו דבר גם כאן. לגברים יש תיקון לעשות, אבל אנחנו הנשים כל כך חביבות אצלו, שמראש הוא עשנו כרצונו.

אז פרט לדברים הברורים שאנחנו הכי טובות בהם, כמו ללדת או לעמוד מול ארון מפוצץ ולהגיד "אין לי מה ללבוש", חשבתי על עוד דברים שאנחנו ממש טובות בהם.

אנחנו ממש טובות בלהראות שהכול בסדר. לבעלים, לאימהות, לחברות. כשאנחנו דוחפות לתוך מגירה את כל הבלגן לפני שהאורחים מגיעים. אמרתי השבוע למישהי שהיא אמיצה. היא לבשה שמלת קיץ צהובה באמצע המבול. "מה שבחוץ מקרין לי על הבפנים", היא ענתה. כמה המשפט הזה מקסים ומדויק לנו הנשים. לפעמים אנחנו מנסות להקרין מהבחוץ פנימה או מהבפנים החוצה. וכשהמצב ביש לחלוטין, אנחנו סוגרות את הסינמטק. אין הקרנות בכלל. תמונה סטטית של "הכול בסדר". כשזה מגיע, כל גבר בעל ראש פעיל על כתפיו צריך להבין שזה אומר שממש לא הכול בסדר. גם אם נגיד בלי הפסקה "הכול בסדר", זה לא.

אנחנו נעלבות הכי טוב. מעולות בזה. והנה אירוע שאני לא אשכח בחיים. אחרי שלושה בנים נולדה לנו בת, וה' בירך אותנו בכול. כשהיא הייתה בת שמונה חודשים, היא רצתה שאבא שלה ירים אותה. רחמנא ליצלן, הוא לא רצה. איך היא נעלבה. התחילה לבכות, ליילל, שלפה בטבעיות את כל ארסנל ההיעלבויות הנשי. ואז, להוסיף חטא על פשע, גם על ההצגה הכי טובה בעיר הוא לא הסתכל. וואי וואי מה הלך בבית. איזה עלבון. מהעומקא דליבא שלה היא בכתה, והוא אפילו לא היה קרוב לקלוט. הייתי צריכה לקרוא לו ולתרגם בגוף הסרט, את הסרט שלה. רצה בת, קיבל בת. הסברתי לו שאנחנו הנשים בנויות אחרת מהם. אנחנו רגישות יותר, מביעות יותר, עם יד קלה על הדק הדמעות. אי לכך ובהתאם לזאת הוא צריך לשנות פאזה, להתייחס לנסיכה כמו שמתייחסים לנסיכות. ושלא תטעה, הוספתי, אני זה בול היא, בקצת יותר גדול. גם אני נעלבת מאותם דברים ומרגישה את אותם רגשות, רק למדתי למסגר את זה באופן יותר פרופורציונלי ומתאים לגיל.

די להזנחה העצמית

אנחנו מחשבנות חשבונות הכי טוב. נראה לי שכאן יש לתת צל"ש מיוחד לפולניות, אבל לא בטוח. כן כן, אנחנו מחשבנות. משתדלות להכחיש, אבל לכל אישה יש פנקס קטן שבו היא רושמת מי נתן מה, מי לקח מה. כמו במכולת של פעם. החכמות שבינינו יעיפו את פנקס החשבונות שמתנהל מול הבעל, כי אם הוא מפסיד משמע שאת מפסידה. אם את חייבת לפנקס את בעלך, תעשי פנקס כף זכות.

למרות כל זאת, אנחנו ממש טובות בלהתרצות. באמת שלא צריך הרבה כדי לפייס אותנו. אנחנו לא זקוקות למחוות גדולות (אמרה אף אישה אף פעם). אנחנו צריכות לראות שהושקעו זמן, מחשבה ותשומת לב בפיוס.

אנחנו ממש טובות בלראות דקויות, בכל מצב. בפנים של ילד שחזר מבית הספר, בעיניים של ילדה מאוכזבת, בבעל שלא אומר כלום אבל הפנים שלו חרושות דאגה. אנחנו יודעות מתי חברה צריכה עזרה בקריאת סמס אגבי.

לפני שבוע קמתי בחמש וחצי בבוקר, כולי נוטפת זיעה כאילו אוגוסט, עם ידיים רועדות. ברגע הראשון חשבתי שאני מבשלת שפעת, ואז קלטתי. ביום שלפני כן אכלתי רק סלט. זהו. עשיתי מיליון דברים. הסעתי, בישלתי, ניקיתי, קיפלתי, כתבתי טור, כתבתי עשרות הקדשות על ספרים. שוב ניקיתי, הגשתי, שטפתי כלים. עזרתי בשיעורי הבית, עזרתי במבצע ילקוטים (שזו הגדרה מכובסת ל"אמא תכין לך את הילקוט בשבוע הקרוב"). לכולם דאגתי, חוץ מלעצמי. ואז הבנתי עוד משהו עלינו הנשים. הדבר שאנחנו הכי הכי טובות בו זה להזניח את עצמנו. כל אישה שקוראת ומזדהה עכשיו, שתרים יד. אה, אין לך כוח להרים יד? זה כי את נותנת לכולם ומזניחה את עצמך.

אנחנו מאוד טובות בלשים את עצמנו במקום האחרון. בחיים לא נעשה בדיקת דם שגרתית, אלא אם אנחנו בהיריון. יום אחד נעשה ספורט. בחודש הבא נלך למסאז'. בשנה הבאה נלמד משהו שאנחנו חולמות עליו כבר שבע שנים, והפינוק האחרון שהרשינו לעצמנו היה בורקס מהמאפייה של הסופר. ולא, זה לא נחשב פינוק. אז לכבוד יום האישה (וטוב שהשאירו אותו אחרי שגזלו מאיתנו את יום האם) זה הזמן לעשות משהו בשביל עצמנו. בלי להרגיש לא בסדר או אגואיסטיות, בלי להתנצל, בלי להתפנקס ולהתחשבן עם עצמנו. יום אחד נעשה כרצוננו.

בייגלס כוסמין

המצרכים הדרושים:

חצי קילו קמח כוסמין 80% / חצי קילו קמח כוסמין לבן / 3 כפיות שמרים יבשים / 4 כפיות סוכר / 1 כוס מים חמימים / 2 כפיות מלח / 2 כוסות מים (ייתכן שתצטרכו עוד שמינית כוס) / תוספות אופציונליות: מלח גס, שומשום, פרג

אופן ההכנה:

מניחים בקערה את השמרים, הסוכר וכוס המים החמימים, מחכים כ-10 דקות עד שהשמרים יתעוררו ויתססו. אם הם לא תוססים - תזרקו אותם, הם זקנים מדי / מוסיפים את הקמח, 2 כוסות המים והמלח ולשים היטב כ-10 דקות. אני משתמשת במיקסר עם וו לישה. ממליצה לכל מתכוני הבצק! / ייתכן שתצטרכו להוסיף עוד מעט מים. הבצק צריך להיות קשיח מעט / מכסים ומתפיחים עד הכפלת הנפח, מחלקים ל-16 חלקים שווים ויוצרים עיגול מכל חלק. מניחים כל עיגול על השיש, וכשהיד בצורת האות כ"ף, והיא חובקת את כדור הבצק, מסובבים את הבצק בתנועות עיגוליות תוך כדי לחיצת הבצק על השיש. תנועות סיבוביות יחד עם לחץ אמורות ליצור עיגול מושלם / מכניסים אצבע לאמצע הבצק ויוצרים בו חור בגודל של כשליש מגודלו / נותנים לכדורים כ-10 דקות נוספות של התפחה / מחממים תנור ל-220 מעלות בתוכנית טורבו / מרתיחים על הכיריים מים בסיר ומנמיכים את האש. מכניסים בעדינות את הבייגל לסיר המים, נותנים לו להתבשל כדקה וחצי מכל צד (הופכים אותו באמצע) ומעבירים בזהירות לתבנית עם נייר אפייה. מי שרוצה תוספת, זה הזמן לפזר מלמעלה / אופים כ-20 דקות, עד הזהבה.

צילום: איה קרמרמן

אנחנו ממש טובות בלראות דקויות, בכל מצב. בפנים של ילד שחזר מבית הספר, בעיניים של ילדה מאוכזבת, בבעל שלא אומר כלום אבל הפנים שלו חרושות דאגה. אנחנו יודעות מתי חברה צריכה עזרה בקריאת סמס אגבי

טלוויזיה // עפרה לקס

אותנטיות מורכבת

הצפייה במיני סדרת הטלוויזיה 'מעברות' מעורר את השאלה עד כמה הוגן להביט לאחור ממדינת ישראל המבוססת של היום ולהעביר ביקורת על מי שקלטו אז את שטפון העלייה

המעברות היו שדרוג לעומת שער העלייה. 'מעברות'

צילום: ארכיון צה"ל

"הגיע הזמן לדון בפרק הזה של המעברות", אומרת המורה אורה כרמי בפרק השני של הסדרה 'מעברות' המשודרת בכאן 11. והיא, דווקא לא דיירת אחת המעברות, צודקת. התיישבתי לצפות בסדרה עם חשש אחד מרכזי, והוא הטיה היסטורית ונרטיב בולט שיהיה שם כדי לנגח. לשמחתי התבדיתי. 'מעברות' חושפת פרק משמעותי מאוד בשנותיה הראשונות של המדינה, ומצליחה להביא תמונה מאוזנת יחסית. וגם אם היא משקפת מציאות קשה מאוד, היא איננה מתעלמת מהנסיבות ומהמניעים לכך.

בראשית שנותיה סבלה מדינת ישראל ממלחמה קשה, מנחיתות מספרית מול הערבים וממצב כלכלי ירוד ביותר. אל תוך המציאות הזאת הובאו מאות אלפי עולים חדשים, שלא היה איפה לשכן אותם, לא הייתה עבודה לתת להם, ואפילו לא אוכל. באופן כללי העלייה הזאת, שלא ברור עד כמה העולים היו זקוקים לה ועד כמה הממסד הישראלי הוא שהיה צריך אותה, היא אחד המפעלים המטורפים ביותר שמדינת ישראל עשתה אז. כדי להבהיר מה היו התחושות ומה המצוקות, היכן המדינה ניסתה והיכן היא כשלה, מביאים יוצרי הסדרה מסמכים והקלטות, קטעי ארכיון ויומנים, מסמכים ובעיקר עדויות רבות של מבוגרים שגדלו במעברה. חלק מהעדויות מגיעות מפיהם של אקדמאים ואנשי ספר. לחלקם עמדות מוצקות מול הממסד האשכנזי, ובמובן הזה אי אפשר בלי הטיה בכלל. זו היא תחושתם, זו היא עמדתם. אולי היה כדאי שלא להסתמך רק על הידע הכללי של הצופה, אלא לומר במפורש מה הן תפיסותיהם של המרואיינים האלה.

אבל, כאמור, הסדרה מנסה להיות אותנטית ובה בעת להציג תמונה מורכבת. מהסדרה למדתי שהמעברות היו שדרוג. קודם כול הביאו את כולם לשער עלייה, מחנה גדול שהתנהל בתת תנאים, והעולים גרו בו בסביבות שנה. רק אחר כך הוקמו עשרות מעברות ברחבי הארץ. היו שם כמובן בני כל העדות. "מגדל בבל מודרני", אומר אחד המרואיינים, ואחת אחרת מתפלאת ואומרת: "אני באמת לא יודעת באיזו שפה דיברנו". הילדים כמובן התערבבו ראשונים. המבוגרים היו מלאי דעות קדומות, אבל הזמן עשה את שלו וגם הם נפתחו לבסוף.

אולם נראה כי במחנה העולים ואחר כך במעברות נעשו כל השגיאות האפשריות. הממסד גרם לכך שהעולים יפתחו בו תלות כדי להשיג עבודה, לא התיר להם לצאת משערי המחנה ולמעשה מנע כל אפשרות ליוזמה. האפליה העדתית נוכחת לאורך כל שנותיה הראשונות של המדינה. הממסד, האשכנזי ברובו, רואה בעולי ארצות ערב אנשים שמגיעים מארצות מפגרות, עם מנטליות מפגרת (כן, אלה המילים במקור). הייתה שאלה האם האנאלפבתיות שלהם נובעת מחוסר יכולת שכלית, או מכך שלא הייתה להם ההזדמנות ללמוד.

מצבם של העולים מאירופה היה טוב יותר. מצד אחד מדובר לרוב בניצולי שואה, פירורי משפחות שמחזיקות בבטן טראומה נוראה. מצד שני הם קרובים מנטלית לפקידים ולכן מתקבלים בסבר פנים יפות, וקל להם יותר לקבל עבודה. בנוסף לכך, השילומים מגרמניה והעובדה כי מדובר במשפחות עם ילד אחד או שניים, הקלו את המעבר של המשפחות האלה לשיכונים. בשלב מסוים נשארים במעברות יוצאי ארצות ערב בלבד, והם סבלו מעוני מחפיר ומזעם הולך וגובר. אגב, הטראומה הלא מספיק מדוברת היא הטיפול בגזזת. מרואיינים רבים שחלקו את זיכרונותיהם, גם הקשים ביותר, נשברו ובכו כשסיפרו על הטראומה ההיא, הכואבת, זו שכיערה אותם לנצח והשאירה שריטות עמוקות בגוף ובנפש.

לפעמים יש תחושה שלא הוגן להביט לאחור ממדינת ישראל המבוססת של היום ולהעביר ביקורת על מי שקלט את שטפון העולים, חי בעולם שסגד למערביות ולא הבין מה היא רב תרבותיות. אבל גם אם מסננים את המציאות דרך הפריזמה הזאת, על גבם של העולים נעשו טעויות חמורות שההשפעה שלהן ניכרת עד היום.

ואולי הכי חשוב לזכור שגם היום אנחנו קולטים עלייה ממגוון ארצות. אף אחד כבר לא נדרש לגור במעברה, אבל האם אנחנו יודעים לקבל את המנטליות של העולים? לדבר אליהם בשפתם? לא בטוח בכלל.

דיסק // יוני רוטנברג

גישה חדשה לעולם הפיוט

זו לא חזרה אל מסורת הפיוט הספרדי, אבל גם לא ניסיון מאולץ של הדבקת מוזיקה פופולרית למילים עתיקות. האלבום החדש של פורת נוב מבטא גישה ארצישראלית בריאה לפיוט

מהקליקה שבה גדלו סיני תור וביני לנדאו. הנה עתה

טבעו של אוונגרד שבתחילת הדרך, בצעירותו, הוא קורא תיגר על היצירה המיינסטרימית ומתבדל ממנה בכל מאודו. חולפות השנים, היוצר מתבגר ונעשה ער לאילוצים ולצרכים הקיימים, והיצירה שלו הולכת ונמשכת אל המגנט שבלב היצירה המוכרת והנמכרת. המאזין הנבון, ממש כמו חקלאי מנוסה שיודע לקטוף את הפירות כשכבר אינם בוסר אך גם לא הבשילו יתר על המידה, יידע ליהנות מהשלב הנכון והמהנה ביותר של היצירה - כשהקולות הצורמים של האוונגרד כבר מאחוריה, אך בטרם נפלה לקלישאתיות של המיינסטרים. המאזין הנבון יתפוס את האלבום החדש של פורת נוב, שנמצא בדיוק בשלב הנכון של ההבשלה.

פורת נוב משתייך לחבורת היוצרים שתחילתה בחפלות ליליות בהרי יהודה, וסופה בקריירות המוזיקליות של סיני תור, ביני לנדאו, שיבי קלר ומרדכי יצהר. נוב, יחד עם חבריו, יצר ז'אנר חדש של מוזיקה יהודית. בתחילת הדרך הלחנים והשירים עברו מפה לאוזן והיו נחלתם של נערי גבעות בלבד. עם השנים התחילו הקלטות באולפנים מאולתרים ובאיכות ירודה, בלי יחסי ציבור והפצה מסודרת. כיום גם שם למדו את כללי המשחק. החבורה כבר עברה את שלב הוודסטוק שלה, והיוצרים שיצאו ממנה מפקידים את הפקת האלבום בידיים המקצועיות ביותר, ומיחצ"נים ומפיצים את יצירתם כמו כל אומן אחר. המרוויח הגדול הוא הקהל, שנחשף לז'אנר חדש ומרענן, ששומר על ייחודיות בצד ההקפדה על סטנדרטים מוזיקליים גבוהים.

אבל פרט לתהליך שעבר יחד עם כל החבורה, לפורת נוב ולאלבום החדש 'הנה עתה' יש בשורה משלהם. האלבום כולו, כמו גם 'אגדלך' שיצא לפני שבע שנים, בנוי מפיוטים שהלחין פורת, לפעמים עם נגיעות טקסטואליות קטנות משלו. הבחירה במילים שכתבו המשוררים הגדולים ביותר שקמו לנו היא לכאורה הימור בטוח. זה כמו להתחיל את הדירוג של האלבום בחמש מתוך עשר. דא עקא, יש בזה גם סכנה גדולה. הלחנה של פיוט דורשת הקשבה רגישה מאוד להלך הפנימי שלו, הבנה של כוונת המשורר מעבר לפירוש הפשוט של המילים. הדבקה סתמית של מנגינה לפיוט עלולה להיות אסון אמיתי לאוזן.

ובנקודה הזאת פורת מביא איתו כישרון אדיר. הוא עושה בטקסט כבשלו, מלחין אותו מתוך הבנה ומגיש אותו למאזין עם ערך מוסף. זו גישה חדשה לעולם הפיוט. אין כאן חזרה אל המסורת הספרדית של הפיוט, שפורת לא גדל עליה בשום צורה, אבל גם לא ניסיון מאולץ של הדבקת מוזיקה פופולרית למילים עתיקות. בין הטיפות יצר נוב גישה ארצישראלית בריאה ומלאת ביטחון עצמי לפיוט. הוא שר בחי"ת ועי"ן לא כי הוא מחקה פייטן ששמע פעם, אלא כי החי"ת והעי"ן הן גם שלו. הוא מתחבר אל המילים מהמקום שלו, ולא מתבייש להוסיף גם מילים משלו ולהתכתב עם המשוררים הדגולים. הוא ממזג בתוך הלחנים מוטיבים של מזרח ומערב, אבל המרכז הוא היצירה המקורית שהוא וחבריו הביאו לעולם, הצלילים שנרקמו שם סביב המדורה והבשילו עם השנים והעיבוד באולפן.

נכון שאנחנו רגילים לדמיין את המוזיקאים הגדולים כבוגרי בתי ספר יוקרתיים למוזיקה, והנטייה היא לזלזל ב"נגני מדורות". אבל נראה שהגיע הזמן להשתחרר מהתפיסה הזאת. בשום בית ספר, ובכך יודו גם המורים שם, לא מסוגלים ללמד כישרון. ליצירה אין גבולות, היא סולדת מהם, ולכן לא ייפלא שגם שיפוצניק, שבית הספר למוזיקה שלו היה מדורה על ספר מדבר יהודה, מסוגל להביא לעולם בשורה מוזיקלית משמעותית.

מנדי גרוזמן

לתגובות: mmgruzman@gmail.com

שולטים בזמן

כשנכנס יין רואים פעמיים עמודי חשמל ותמרורים, אבל סגולתה של השתייה בחודש אדר גדולה אף יותר. היא משנה סדרי בראשית ומשחקת בכפתורים של החיה הכי יציבה ביקום: הזמן

אדר ב' הוא כמו מועד ב'. רגע לפני סיומו של זמן חורף, כשמתפתחת ההשלמה עם העובדה שאפילו מחצית מהתכנונים למחצית הראשונה של השנה לא מומשו, מפציע לפתע נס גדול בדמות חודש נוסף. בסופו של החודש יתברר שגם הוא לא נוצל ופסח אוחז בך כשאתה לוזר בדיוק כמו שהיית בראש השנה, אבל היי, אלו דאגות מוקדמות מדי. ייגמר הנס ונחזור להתבאס. בינתיים יש לנו חודש נוסף וזו חגיגה גדולה.

יהודי אפיקורס לתיאבון הקניט לאחרונה את החודש הנוסף שלנו, באומרו שמבנה שנת החמה של הנוכרים הגיוני יותר משנת הלבנה היהודית, שמפגרת אחרי הזמן ונדרשת להדביק את הפער עם שלושים ימים שלמים שנראים מלאכותיים. מבחינה עקרונית הוא צודק, אבל הוא לא הבין את הנקודה. יהודים הם עם נוירוטי, בדיוק כמו השנה שלהם. מבנה מסודר מדי זה לחלשים. אנחנו תמיד מספיקים פחות מאחרים, אבל בשונה מהאחרים לנו יש ניסים. בזמן שהם מתכננים את עצמם לדעת, אנחנו רצים אחרי עצמנו וברגע האחרון, ממש כמו בסיפורי צדיקים, לפני שהחיים יוצאים ממסלולם והשנה מתבלבלת לחלוטין, נשלח אלינו משמיים חודש שלם. אלכסיי העגלון דוהר כל הדרך מהכפר הקטן אל מז'יבוז', הפריץ מת והיהודי חוגג.

אין זה מקרה שהחודש הנוסף שלנו הוא חודש אדר. מרחשוון לעולם לא יידע להכפיל את עצמו. האידיאה של מרחשוון בקושי מחזיקה חודש אחד, בוודאי שלא שניים. כסלו הוא חודש נהדר, אבל אחד מספיק. טבת לא באמת קיים ושבט, עם כל הפירות שלו, רגוע מדי מכדי לעשות ניסים. ניסן הוא חתיכת חודש עם יכולות, אבל ליבו הרחמן לא נותן לו להעביד אותנו בפרך פעם נוספת. אפשר להמשיך ולמנות אל כל החודשים, אבל הנקודה הובנה. החודש היחיד שמסוגל להפתיע והחודש היחיד שאנחנו רוצים שיפתיע, הוא אדר שלנו. כששותים רואים פעמיים עמודי חשמל ותמרורים, אבל סגולתה של השתייה בחודש אדר גדולה אף יותר. היא משנה סדרי בראשית ומשחקת בכפתורים של החיה הכי יציבה ביקום: הזמן.

בהנחה שהיהודי האפיקורס לתיאבון יקרא את הדברים, אפשר לשער מה תהיה טענתו של הנודניק. הוא יאמר שהכול אחיזת עיניים. הזמן לא עומד מלכת, והעובדה שהשנה שלנו מתוכננת להעניק לנו חודש נוסף מדי פעם, איננה יותר מחישוב שונה של אותן שנים שיש לכולם. שוב, מבחינה עקרונית הוא צודק, אבל לא הבין את כל הנקודה. הזמן יכול לנוע ככל רצונו, אבל כל עוד אנחנו בוחרים כיצד לפלח אותו, השליטה בידינו. כשמרוכזים במשימה שנמשכת שעה ולא מבחינים בה, שעה היא רגע קצר. כשממתינים לרכבת במשך שעה ומתבוננים בשעון כיצד היא חולפת לאיטה, שעה היא מנהרה שלא נראה קיצה. הפער שדורש השלמת חודש נוסף מתקיים גם בשנה הנוכרית, אבל הם יודעים שאם הם לא ידאגו לעצמם איש לא ידאג להם, ומקפידים להאריך ביממה חלק מהחודשים כדי להספיק אל היעד. היהודים סומכים על אביהם שבשמיים. הם חיים את חייהם, והקב"ה דואג לעבר להם שנה אחת ומצילם מהגזירה.

> הזמן יכול לנוע ככל רצונו, אבל כל עוד אנחנו בוחרים כיצד לפלח אותו, השליטה בידינו. כשמרוכזים במשימה שנמשכת שעה ולא מבחינים בה, שעה היא רגע קצר. כשממתינים לרכבת במשך שעה ומתבוננים בשעון כיצד היא חולפת לאיטה, שעה היא מנהרה שלא נראה קיצה

כל זה הוא חפירה אחת יותר מדי שנועדה להסתיר את ההתרגשות הבסיסית שלי מכך שפורים אוטוטו מתקרב. פורים הוא חג שאני מאוד אוהב. הוא נחשב לחג שמח. יכול להיות, אבל הוא לא חג עליז ומשעשע. הוא חג כבד. כבד טוב, לא כבד רע. התוועדויות המשפחה והחברים שנמשכות בין 24 ל-48 שעות רצופות הן חוויה ששווה לחיות בשבילה שנה שלמה. אפשר כבר להתחיל להתכונן. חודש פורים טוב שיהיה לנו.

אפשר לחשוב

למה לי אירוויזיון עכשיו? // יוסף ארנפלד

שיא חדש נקבע השבוע בסערה שהביא האירוויזיון על מדינת ישראל מאז זכייתה של נטע ברזילי בתחרות אשתקד. כל הכרטיסים לגמר אזלו בתוך דקות ספורות מהרגע שנפתחה האפשרות לרכישתם, מה שגרם להקפאת המכירה, לאחר שהתעורר חשש כי מאות כרטיסים נרכשו על ידי ספסרים כדי למכור אותם למרבה במחיר.

אלמלא הבחירות לכנסת, סביר להניח שהנושא היה מעסיק אותנו הרבה יותר ולא היה יורד מסדר היום. זה התחיל בהחלטה לקיים את התחרות דווקא בתל אביב ולא בירושלים, בירת ישראל. המשיך בכניעה לתכתיבים שמכבדים כמעט כל מסורת אפשרית חוץ מהמסורת היהודית, מה שגרם ללהקת שלווה אהובת הקהל לפרוש מהתחרות, עקב חוסר הרצון להתגמש ולכבד את שומרי השבת. כך גם הזמר המצליח עומר אדם, שוויתר על החשיפה הבינלאומית מאותה סיבה.

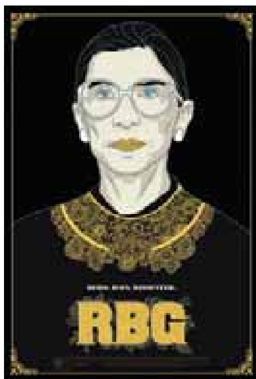
לא ברור איזה כבוד בדיוק נוחלת מדינת ישראל מקיום התחרות העולמית בארצה. במיוחד לנוכח העובדה המטרידה שאיסלנד בחרה לשלוח לתחרות דווקא את חברי ההרכב HATARI, עם השיר הזוכה "Hatrid mun sigra" (השנאה תגבר), שהצהירו שהמטרה שלהם היא לערוך על הבמה פרובוקציה נגד מדינת ישראל. אז אולי כדאי שנעשה חישוב

מסלול מחדש ונבדוק שוב מי צריך את כאב הראש הזה.

בזמנכם החופשי

במוצ"ש ישודר ב'כאן' הסרט התיעודי 'RBG - רות ביידר גינסבורג'. עם היבחרה לבית המשפט העליון בארצות הברית, הוסיפה השופטת צווארון תחרה לגלימה, כצעד סמלי של מי שלוחמת למען זכויות נשים ומיעוטים. היא לא היססה להכריע הכרעות שנויות במחלוקת ועד היום, כשהיא בת 85 ועדיין שופטת, היא נחשבת לאייקון חברתי. במאים: בטסי ווסט וג'ולי כהן.

תצוגות אופנה מבטאות בדרך כלל חיצוניות. במכללת אורות החליטו לקחת את הקונספט ולשנות אותו. באירוע 'צועדות בגבורה' שיתקיים ביום ראשון, ג' באדר, יעלו על המסלול נשים שהמעשים שלהן הם הדגל והסמל. בין הצועדות: הרבנית שולמית מלמד, חגית ריין, רות סירקיס ועוד. את האירוע ילוו שיחות והופעת מחול. הכניסה בתשלום.

אסף אביר בכלל לא מחזיק בכישורי בישול. יותר מעשור הוא עסק בעיתונות כלכלית, עד שיום אחד יצא להכיר מחדש את האוכל והטעם האנושי. בסוף המסע החליט לעשות הסבה מקצועית. הספר שלו 'לא ספר בישול' מביא סודות מקצועיים, טעמים ורעיונות שיביאו כל קורא לפתח טעם וסגנון אישיים במטבח. הוצאת כנרת.

לרגל חג הפורים מזמין מוזיאון ארצות המקרא בירושלים את הציבור לסיור מיוחד עם חרבונא, המשרת המפוזר של המלך אחשוורוש, שזקוק לעזרה באיתור אבני החן ושאר החומרים היקרים הדרושים לבניית כיסא המלך. המבקרים מוזמנים לחזור לעבר גם בעזרת טכנולוגיית מציאות רבודה ומדומה (AR ו-VR), שתגרום להם לצלול לעולמות עתיקים. ימי הפורים, בהרשמה מראש.

להצעות: ofralax@gmail.com

הקורולה ההיברידית הגיעה!
בואו להתרגש מחדש

HYBRID

*8866 toyota.co.il

התמונות להמחשה בלבד.

TBWA\יהושע

קוד דגם	תיאור דגם	רמת האבזור הבטיחותי
93, 90, 89	COROLLA SUN COROLLA SENSE	7
N/A	COROLLA HYBRID LIMITED	8

רמת האבזור הבטיחותי

רמת בטיחות גבוהה | 8 | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | 0 | רמת בטיחות נמוכה

דגם	נתוני צריכת דלק בליטרים ל- 100 ק"מ				דרגת זיהום אוויר
היברידי	עירוני	3.1	בינעירוני	3.5	2
HYBRID LIMITED	עירוני	3.5	בינעירוני	3.8	2
בנזין	עירוני	7.2	בינעירוני	4.5	2

*נתוני צריכת הדלק הינם נתוני NEDC CORRELATED שנתקבלו מהיצרן,
לפי רגולציות EC 2017/1151 (WLTP)

מדד זיהום אוויר* לרכב מנועי

זיהום מרבי | 15 | 14 | 13 | 12 | 11 | 10 | 9 | 8 | 7 | 6 | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 | זיהום מזערי

* המדד מחושב לפי תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת), התשס"ט 2009